…ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

49-дэхи жэлээ гарана.

…УРЯАД ҮНЭН

…С-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 200 (11798)

1968 оной августын 25, воскресени

сэн 2 мүнгэн

ЭСЭГЭ ХҮБҮҮН ХОЕР ШАЛГАРНА

Кабанск. Байгалай совхозой нухэр А. В. Добрынинай хүтэлбэрилдэг бригадын механизаторнууд ажахынгаа адууһа малда ехэхэн силос бэлэдхээ. Мүнөө жэлдэ тус бригада 2 мянган тонно силос дараха түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, хамта 3317 тонноёо хүргөөд байна. Эндэ 220 гектарта силосэй ургаса таригдаад, га бүриһөөнь 150 центнер ургаса хуряагдаа.

Хэн һайнаар ажаллааб? Энэ асуудалда нухэр Добрынин харюусахадаа, комбайнер П. Колосов, тэрэнэй хүбүүн Николай хоёрые магтана. Силос даралгын эхинһээ хойшо эсэгэ хүбүүн хоёр хамта 1377 тонно шэмэтэ тэжээл хуряагаа. Тэдэнэр мүрысөөндэ шалгаранхай. Мүн комбайнер Н. Баранчугов, тракторист Шашаев гэгшэд амжалтатай.

А. БУСУРМАНОВ.

…ЧЕХОСЛОВАКИИН СОЦИАЛИС …СПУБЛИКЫН ГРАЖДАНИНУУДТА

ХАНДАЛГА

…аха дүүнэр, чехүүд болон словагууд!
…дта Болгариин Арадай Республикын, Вен…радай Республикын, Германиин Демократи…еспубликын, Польшын Арадай Республи…ет Социалис Республикануудай Союзай …ствануудхандана.

…лизмын хэрэгтэ үнэн Чехословакиин пар…үрэнэй хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадай …а гүйжа манда хандаһан уряадань харюу …бидэнэр дотоодын ба уласхоорондын хархис …дэй аюулда улам ехээр орожо байгаа со…үйлалтануудаа хамгаалгадань хүдэлмэри…да, бүхы чехословак арадта шухала дэм…үүлхэ гэжэ зэбсэгтэ хүсэнүүдтээ заабари

…буулганууднай арад бүхэнэйнгөө социалис …удые хамтааран дэмжэхэ, бэхижүүлхэ ба …, империализмын хорото аашануудта ха…гэһэн аха дүү оронуудай коммунис ба …ршэнэй партинуудай Братиславада бата…н хамтын уялгаһаа эшэ үндэһэтэй.

…алистнуудаар өөгшөөгдэдэг, дэмжэгдэдэг …волюционернүүд засаг буляан абаха гэжэ …а. Социализмда харша этэгээдүүд хэблэ…рогой, телевидениин гол газарнуудые эзэм…циализмын түлөө тэмсэлэй хорин жэлэй …оо ажалша габьягагай чехүүд, словагуудай …үтээгдэһэн бүхы юумые муушалаа, дором-

…и этэгээдүүд социализмда үнэн кадрнуудые …мүрдэдэг, хуули, ёһоной үндэһэн гу…эбдэдэг, үнэн сэхэ хүдэлмэрншэд ба та…ороной политическэ ажабайдалһаа бу…р зайсуулдаг, арад зондо харша ябуулгада …дурагүй үнэн сэхэ интеллигенциние мүр…падаг байгаа. Контрреволюционно этэгээ…циалис хуули эбдэжэ, засаг буляан эзэмдэ…хэл болгон, өөрын эмхинүүдые байгуулаа. …эдэнь демократи хүгжөөхэ гэһэн худал …үгэ хүүрнүүдээр далдалагдадаг байба. Со…демократиин уг зорилгодо үнэн байдаг че…арадые тэдэ үгэ хүүрнүүд мэхэлжэ ша…гэжэ этигэнэбди. Үнэнтэ сүлөө, демократи …дэлмэрншэн ангиин, тэрэнэй түрүү манлай …Чехословакиин алдарта Коммунис партиин …үргые бэхижүүлһэнэй үндэһөөр лэ хангаг…лохо байна.

…тэзэнь гаргагдаһан алдуунуудые заһалгын …таша КПЧ-гэй ЦК-гай январиин пленум …рилго бэелүүлхые уряалаа һэн. Социалис …ти бэхижүүлхэ, улам үргэдхэн һайжаруулха …гой эрмэлзэлые манай партинууд ба ара…жэһэн байна.

…зуура, социализмда харша этэгээдүүд һүү…нуудта худал үгэнүүдээр халха хэжэ, со…ын үндэһэ һуурине һуларуулан һандааха …гаргаа. Чехословакиин гүрэнэй ба пар…үтэлбэрилхы зургаануудта шурган ороһон …н хүнүүд үнэндөө тэдэ һүйдхэлэй ябуул…далдалан, хуули засаг эзэмдэхын түлөө …шиидхэхы шатада хүсэеэ суглуулгадань …волюцида туһалһан байна.

Тиссэ мүрэн дээрэхи Чиернэ хотодо болоһон Совет-чехословак уулзалгын үедэ, мүн коммунис ба хүдэлмэрншэнэй партинуудай Братиславадахи зүблөөн дээрэ Чехословакиин түлөөлэгшэд ажалшадай ашаг туһые хамгаалхабди, социализм һандааха зорилготой хархис этэгээдүүдэй ябуулгые усадхаха хүсэлэнтэйбди гэжэ мэдүүлһэн юм. Чехословакиин ба аха дүү социалис оронуудай нэгэдэлые бэхжүүлхэбди гэжэ тэдэнэр найдуулаа бэлэй.

Теэд, тэдэ найдуулганууд ба уялганууд дүүргэгдээгүй үлэшоо, энэнь социализмда харша этэгээдүүдые, тэдэнэй хилын саанахи үмэглэгшэдые улам урмашуулан, дайсан харша ябуулгаяа шангадхаха арга олгоо. Эдэ дайсад эмхи гуримгүй байдал тохёолдуулха, хобдог шунахай этэгээдүүдэй хорото зорилго хангахын тула оронойнгоо сүлөөтэ, бэеэ дааһан байдалые усадхаха бэлэдхэл хэжэ байгаа.

Американска империализмын эзэрхэг түримхэй ябуулгануудһаа, илангаяа Баруун Германиин реваншис этэгээдүүдэй дэбэрэн гааража байһанһаа уламжалан тохёолдоһон уласхоорондын орёо, түбэгтэй байдалда Чехословакиие социалис хани нэгэдэлтэ гүрэнүүдһээ таһалжа шадаха бэзэбди гэжэ контрреволюционернүүд багсааһан байна. Теэд, эдэнэй найдабаринь бүтэхэгүй. Социалис гүрэнүүд аха дүү ороноо гансаардуулхагүй, социализмын хэрэг хамгаалхаар шухала хүсэ шадалтай.

Хүндэтэ ханинар!

Мүнөө ангиин талаар аха дүүнэр болохо таанадтаа туһа хүргэхээ ерэбэ.

Дотоодынтнай хэрэгүүдтэ хамаархахын тулада бэшэ, харин таанадтай хамтадаа контрреволюцида харюу сохилто хэхын тула, социализмын хэрэгые аршалан хамгаалхын тула, танай ороной бүрин эрхэтэ, бэеэ даанхай, амгалан байдалда тохёолдоһон аюулые зайсуулхын тула эдэнэр ерээ.

Фашизмтай тэмсээшэ манай хамтын тэмсэлээр түйлагдаһан сүлөөе танһаа хэнэйшье буляан абахагүйнь тула, социализмын гэгээн гэрэлтэ замаар урагшаа дабшахадатнай таанадта хэнэйшье һаад тойбо татахагүйнь тула союзна аха дүү оронуудай сэрэгүүд танда ерээ. Чехословакиин сүлөөтэ, бэеэ дааһан байдалда тохёолдоһон аюулай зайсуулагдамсаар эдэ сэрэгүүд танай газар дээрэһээ гаража ошохо.

Социалис хани холбоото аха дүү арадуудай нэгэдэл ба эмхидэл дайсадай хорото аашануудые илаха байһандань этигэнэбди.

Социалис Чехословаки мандаха болтогой!

Социалис оронуудай арадуудай хани барисаан, аха дүүгэй холбоон мандаха болтогой!

БОЛГАРИИН АРАДАЙ РЕСПУБЛИКЫН МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ
ВЕНГРИИН АРАДАЙ РЕСПУБЛИКЫН МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ
ГЕРМАНИИН ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКЫН МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ
ПОЛЬШЫН АРАДАЙ РЕСПУБЛИКЫН МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ
СОВЕТ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКАНУУДАЙ СОЮЗАЙ МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ.

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

Чехословакиин Социалис Республикын Президент Людвик Свобода албанай хэрэгээр августын 23-най үдэр Москва ерээ. Советскэ Союзай ниислэл хото аха дүү социалис ороноо ерэһэн хүндэтэ айлшание баяртайгаар угтаба. Бүгэдэнэй дайсан болоһон германска фашизмда эсэргүү хамтын тэмсэлдэ хубитаяа ехээр оруулһан, гүрэнэй ба сэрэгэй элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша мүн гэжэ Л. Свободые совет арад һайн мэдэнэ.

ЧССР-эй элдэб ра…нуудһаа абтаһан мэдээсэлнүүдһээ харахада, орон доторхи оршон байдал бүхы дээрээ түбшэн байһаар. Гэхэ зуура, аргынгаа барагдаһые ойлгоһон хархис этэгээдүүдэй дэбэрэн гаараһан ушарнууд үзэгдэнэ. Энэнь юу… дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, баруунай ревизионис этэгээдүүд августын 22-то Прагада нюуса суглаа…алтайгаар зарлаад, т… КПЧ-гэй онсо съезд гэжэ нэрлээ. Энээнние эмхидхэгшэд хадаа партиин хүтэлбэрилхы органуудые гансата эзэлхэ, партиин политическэ хараа шугамые хубилгаха һанаашалгатай байгаа.

Энэ съезд гэдэгынь КПЧ-гэй уставай юрын гурим ёһо эбдэжэ эмхидхэгдэһэн, үнгэргэгдэһэн байна. Энэнь партиин ЦК-һаа гадуур зарлагдаа. Хабаадагшадайнь дунда Словакиин компартиин түлөөлэгшэд байгаагүй. Үнэндөө коммунистнууд-хүдэлмэришэд түл…гүй. Армиин коммунистнууд хабаадаагүй. Тэрээндэ хабаадагшадай түлөөлэлгые хэншье шалгаагүй. Чехословакиие хани нэгэдэлһээ таһалха, аха дүү оронууд, тэдэнэй зэбсэ… хүсэнүүд тушаа харша аашануудые дэбэргэхэ зорилготойгоор эртээнһээ түйрабагдаһан шиидхэбэри тэрэ суглаан дээрэ баталагдаа.

Социалис Чехословакида эсэргүүгэ…р үнинһөө хойш… бэлдэгдэжэ байһан хорото үгэсэлгын гол удхань эдэ үдэрнүүдтэ элирэ… харагдажа байнхай. Нюуса радиостанцинууд ЧССР-ые Варшавска договорой эмхиһээ гаргаха, Чехословакиие «нейтральна гүрэн» …жэ соносхохо, тэрэнэй гадаадын политическэ хараа шугамыень ЧССР-эй харгалзагшадай үүргэ дүүргэхэ һанаатай империалис гүрэнүүдэй, түбхын түрүүн ФРГ-гэй, хараа шэглэлдэ дүтэлүүлхэ гэжэ уряалһан мэдүүлгэнүүдые дамжуулна. Жэшээлхэдэ, империалис бүлэгүүдэй ба тагнуулай газарнуудай үнинһөө хойшо нюусаар тодорхойлһон һанаашалганууд бодото дээрээ гаргагдажа байна. Контрреволюционернүүдэй, нюуса радиостанцинуудай эдэ дамжуулгануудые империалис номнолшодой дууряан дэмжэдэг байһаниинь ушартай.

ЧССР-тэ контрреволюционно урбалтын болохоёо, тэрэниие социалис хани нэгэдэлһээ таһалха аюул тохёолдохоёо байһые тааһан союзна социалис оронуудай коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай политическэ тобшололой зүбөөр, хаһа саг соогоо хэгдэһые эдэ бүхы баримтанууд дахинаа баталан гэршэлнэ.

Контрреволюционернүүд хадаа тэндэхи байдалые орёо бэрхэтэй болгохо—забастовко ба харша демонстрацинуудые, тулалдаанууд ба зүришэлдөөнүүдые тухиран үүдхэхэ, экономико задагайруулха, хүн зониие хангалга муудхааха, тиин улад зоной дунда дураа гутаха ябадал гаргаха зорилготон байгаа. Гэхэтэй хамта, иимэ ябуулганууд түрүүшын ээлжээндэ Чехословакиин арад зондо өөһэдтэнь хохидол тохёолдуулан ушаруулха байһые хүсэд ойлгонгүй, зарим нэгэ хүнүүд тиимэ хорото муухай уряануудай нүлөөндэ ороһониинь гэмшэлтэй.

Августын 23-да Болгариин, Венгриин, ГДР-эй, Польшын, СССР-эй правительстванууд Чехословакиин ажалшадта зорюулһан хандалга тунхаглаа. Боложо байгаа үйлэ хэрэгүүдэй удха шэнжэ ба социалис түйла…тануудаа дотоодын ба гадаадын контрреволюциһаа хамгаалгад… чехословак арад… шухала туһа хүргэхэ гэһэн союзна социа… оронуудай уг зорилгонууд энэ хандалга дотор гүн гүнзэгыгөөр, эли тодоор харуулагдана.

ЧЕХОСЛОВАКИИН ПРЕЗИДЕНТ ЛЮДВИК СВОБОДА МОСКВА ЕРЭЭ

Чехословакиин Социалис Республикын Президент Людвик Свобода хоёр талын һонирходог асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхын тула албанай хэрэгээр августын 23-да Москва ерэбэ. ЧССР-эй Президенттэй хамта Национальна оборонын министр, генерал-полковник Мартин Дзур, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПС-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Васил Биляк, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПЧ-гэй Дунда-Чешскэ обкомой нэгэдэхи секретарь Ян Пиллер, Юстициин министр (Чехословакиин социалис партиин түрүүлэгшэ) Богуслав Кучера, КПЧ-гэй ЦК-гай секретарь Алоис Индра, ЧССР-эй Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо, КПЧ-гэй ЦК-гай гэшүүн Густав Гусак гэгшэд Советскэ Союзда ерэлсээ.

Советскэ Союзай, ЧССР-эй гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн аэродром дээрэ чехословак нүхэдые КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд Г. И. Воронов, А. Н. Косыгин, А. П. Кириленко, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, СССР-эй Оборонын министр А. А. Гречко, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко гэгшэд угтаба.

Чехословакиин Президентые угталгын үедэ хүндэлэлэй харуул жагсаагдаад, Советскэ Союзай ба ЧССР-эй гүрэнэй гимннүүд дуулалдаа.

Москва хотын ажалшадай олон тоото түлөөлэгшэд ЧССР-эй Президентые, тэрээнтэй хамта ерэлсэһэн бусад чехословак нүхэдые хани халуунаар угтаа.

Президент Л. Свобода Кремль соо байха тусхай байрадаа ошобо. Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный, А. Н. Косыгин Президенттэй хамта нэгэ машинада һуугаад ябаба.

Хани барисаата Социалис Чехословакиһаа ерэһэн хүндэтэ айлшадай Кремль ошохо замдань москвагайхид хани халуунаар амаршалба.

Кремльдэ уулзалга болобо

ЧССР-эй Президент Людвик Свобода түрүүтэй Чехословакиин делегациин, КПСС-эй ба Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо августын 23-да Москвада хэлсээнүүд хэгдэжэ эхилээ. Эдэнь нүхэд ёһоной, үнэн сэхэ оршон байдалда үнгэржэ байна. Хэлсээнүүд августын 24-най үглөөгүүр үргэлжэлхэ.

(ТАСС).

Португалиин колонизаторнуудай жэгшүүритэ муухай аашые буруушаанабди

Азиин ба Африкын оронуудтай һаналаа нэгэдэлгын Советскэ комитет «Португалиин» Гвинейдэ португальска колонизаторнуудай химическэ зэбсэг хэрэглэжэ байһые эрид буруушааһан мэдүүлгэ тунхаглаа.

Совет олониитэ фашис мүрдэгшэдэй хорото муухай шэнэ аашые зэбүүрхэн буруушаагаад, Гвинейн-Биссаугай амгалан, сүлөөдэ дуратай арадые хюдахаяа болихо, дэлхэйн олониитын эрилтэнүүдтэй, колониальна оронууд болон арадуудта бэеэ дааһан байдал олгохо тухай ООН-ой шиидхэбэритэй зохилдуулан, энэ арадай сүлөөрхэ эрхыень мэдэрхэ эрилтэ Португалиин правительствын урда табина.

(ТАСС).

…АНИ БАРИСААНАЙ ЁҺО ГУРИМААР

…й ороной городууд ба тосхо… митингнүүд, суглаанууд бо…йна. Чехословакидахи социа…үйлалтануудта аюулай то…оһоо уламжалан энэ ороной …, гүрэнэй ажал ябуулагша…ваар СССР-эй, бусад союзна …эй правительствануудай …дэмжээнүүдые совет хүнүүд …дэмжэнэ.

… (ТАСС). «Бидэнэр интерна…истнүүдбди, тиимэһээ социа…хүбн заяанда хамаагүйгөөр …ёһогүйбди!», «Социалис …гэл мандаха болтогой!» гэһэн үгэнүүдтэй транспарантнууд, лозунгнуудые бариһан хүдэлмэришэд, инженернүүд ба алба хаагшад В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ «Арсенал» гэжэ Киевскэ заводой митингдэ суглараба.

ВИЛЬНЮС. (ТАСС). Чехословакиин социалис түйлалтануудаа хамгаалха хэрэгтэнь аха дүү арадуудай үзүүлһэн ларалтай туһаламжые пластмасса эдлэл бүтээдэг заводой хүдэлмэришэд үнэн зүрхэнһөө һайшааба.

ФРУНЗЕ. (ТАСС). Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда хабаадаһан, штамповщик А. И. Еськов «Киргизсельхозтехникэ» гэжэ заводой митинг дээрэ үгэ хэлээ.

— Чехословагуудтай манай хани барисаан Совет засагай һаяхан тогтожо байхаһаа уг унгитай юм. Бүри тиихэдэ гус ороной пролетаринар энэ холын районһо (Киргизиэд) промышленность байгуулхадань туһалалсахын тула В. И. Ленинэй уряагаар ерэһэн байгаа. Энээнэй гэршэнь манай предприяти болоно.

Һайн ханинар ядаха сагтаа туһа хүргэлсэдэг гэжэ арад зон хэлсэдэг. Тиимэл ушарһаа Советскэ Союз, социалис хани нэгэдэлдэ хабаатай бусад гүрэнүүд аха дүү ороной ажалшадай социалис түйлалтануудаа сахин хамгаалгадань туһалхын тула хани ёһоор гараа һарбайба.

КУРСК. (ТАСС). Курскын электроаппаратна заводой хүдэлмэришэд ба алба хаагшад ТАСС-ай мэдүүлгэ болон мэдээсэлые бултадаа һайшаан дэмжэнэ.

ГОРЬКИЙ. (ТАСС). Горькичн автомобиль бүтээгшэдэй ехэ митингнүүд боложо, Советскэ правительствын, союзна социалис оронуудай правительствануудай ябуулгые бүрин дэмжэбэ.

Домбассай шахтёрнууд, Примориин загаһашад, Башкирай нефтьшэд, Сумын машина бүтээдэг заводой хүдэлмэришэд, Ростов-на-Дону хотын комбайн бүтээгшэд, Новосибирскын оёдолой фабрикануудай хүдэлмэришэд, Саратовска областиин ба Краснодарай хизаарай хүдөө нютагуудай ажалшад—бүхы совет хүнүүд социализм ба амгалан байдал бэхижүүлхэ зорилготой КПСС-эй ЦК-гай, Советскэ правительствын гадаадын политическэ сэхэ, шууд ябуулгые бүрин һайшаана, Чехословакиин ажалшадта туһа хүргэхын тула шухала бүхы юумэ хэхээр бэлэн байһан тухайдаа мэдүүлнэ.

«АХА ДҮҮНЭРЭЭ ӨРХИХОГҮЙБДИ!»

…словакида баруунай хархис …үүдэй жэрхэмшэг муухай …аргажа байһые Хориин аймагай …лашад бултадаа зэбүүрхэн бу…ана, ЧССР-тэ аха дүү оронуу…эгтэ хүсэнүүдэй ороһые бу…йшаана.

…н Хори тосхоной барил…ибиналай, 335-дахи ПМК-гай …шад, автоколоннын жолоошод …э халаанайнгаа эхилхын ур…клуб соогоо олоороо сугларaa. …эй райкомой нэгэдэхи секре…нүхэр **Павлов** тэдээндэ ТАСС-ай … тухай дэлгэрэнгыгээр хөө…Чехословакида тохёолдоһон ур…үйлэ хэрэгүүд энэ ороной …хүбн заяанда, социалис хани …этэ гүрэнүүдэй ашаг туһада …ушаруулна... Энэниие хараадаа … чехословак арадта туһа хүр…һэн айхабтар зүб шиидхэбэри …гдэжэ эхилөө. Бидэ—барил…энээниие үнэн зүрхэнһөө һайшаанабди. Аюул бэрхэшээлэй тохёолдоһон сагта хүршэнэртөө шухала туһаламжа үзүүлхэ уялгатайбди. Угайнгаа нүхэдые, марксизм-ленинизмын илалта түгэс туг доро социализмын замаар урагшаа шууд дабшажа ябаһан аха дүү арадые гансаардуулхагүйбди. Хархис этэгээдүүдэй хорото муухай аяг ааша заатагүй буруу һурэхэ!—гэжэ барилгын инженер нүхэр **Н. Дымбрылова** эрид шиидэнгеэр мэдүүлбэ.

— Манай совет болон союзна оронуудай сэрэгүүд Чехословакиин газар дээрэ ороходоо, арадай засат, амгалан байдал хамгаалха гэдэг нангин зорилгоёо бэелүүлнэ.

Харин хархисуудай хорото аашада харюу болгон, бүри эршэмтэй шударгыгаар ажаллахабди. Гэрэй ханада түсэбһөө гадуур табигдаһан блок, хирпиисэ бүхэн хэлэһэн үгымнай бодото гэршэ болог лэ,—гэжэ барилгашан нүхэр **Карнаков** мэдүүлбэ. Тэндэ мүн бусад хүнүүд халуун үгэнүүдые хэлээ. Чехословакида тохёолдоһон бэрхэшээл зайсуулхын тула Совет болон союзна гүрэнүүдэй правительствануудай шиидхэбэринүүдые бүрин һайшааһан, мүн барилгын түсэбые болзорһоо урид дүүргэхэ гэһэн тогтоол суглаашад баталан абаа.

Энэ үдэр мүн Анаагай совхозой түбэй отделениинхид улаан булан соогоо сугларба. Тэндэ КПСС-эй райкомой секретарь нүхэр **Гумпылов В. Г.** тобшо мэдээсэл хээ.

— Манай оронд Германиин фашистнуудай добтолхоонь, социалис байгуулалта, зол жаргалдамнай халдан ороходонь, тэдэниие һамна бута сохёо һэмди... Чехословакида аюулта ушарай тохёолдоходо, мүн лэ һанаа амар һууха ёһогүйбди. Энэ ушар анхандаа сэрэгшэ, мүнөө барилгашаа миниин сэдьхэлые илангаяа ехээр хүдэлгэнэ. Социалис Чехословаки мандаха болтогой! — гэжэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадаһан, барилгашан **Ф. П. Плешков** хэлэбэ.

Тэрэшэлэн түб тосхоной эмхи зургаан болон организацинуудта хүдэлдэг хүдэлмэришэд, алба хаагшад аймагай культурын байшан соо угаа олон байба. ТАСС-ай мэдээсэл тухай хөөрөөнэй һүүлээр, мелиоратор **П. К. Носырев**, ВЛКСМ-эй райкомой секретарь нүхэр **Д. Санжиев**, түймэр сарагша парашютистнуудай командир нүхэр **Мустаев**, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадаһан, лектор нүхэр **Болдырев**, хэлхээ холбооной техническэ узелай хүдэлмэрилэгшэ нүхэр **Сафонов** гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, аха дүү чехословак арадта туһалха гэһэн шиидхэбэринүүдые бүри мүһэн һайшаан, дэмжэжэ байһанаа суглааргшад бүгэдын үмэнэһөө элирхэйлбэ.

Энэ хуралдаанда хабаадагшад тусхай тогтоол батаалан абаа.

М. БАШЛЕЕВ,
КПСС-эй Хориин райкомой пропаганда, агитациин таһагые даагшын орлогшо.

…ЖАЛААРАА …ДЭМЖЭНЭ

Чехословакидахи социалис байгуулалтада ехэ аюулай тохёолдоһон тушаа ТАСС-ай мэдүүлгэтэй, КПЧ-гэй ЦК-гай, Чехословакиин правительствын, мүн Национальна суглаанай бүлэг гэшүүдэй хандалгатай хүдөөгэй ажалшад танилсажа байхадаа, Совет гүрэнэйнгөө, бусад социалис оронуудай шиидхэбэриие бүри мүһэн һайшаана.

Һаяхан Улаан-Үдын аймагай колхоз, совхозуудай фермэ, бригада бүхэндэ олон хүнэй хабаадалгатай суглаанууд үнгэрөө. Калининай нэрэмжэтэ колхозой зэргэлжэ байһан хоёр томохон фермэдэ болоһон малшадай суглаан дээрэ үнинэй һаалишан **Василиса Власова** үгэ хэлэбэ.

— Бидэнэр чехословак арадай социалис гүрэниие аюулһаань хамгаалхын тулада Совет оронойнгоо зүгһөө, бусад социалис оронуудай зүгһөө туһаламжа хүргэжэ байһандань угаа ехээр һайшаанабди. Аха дүү оронуудтаа интернациональна туһаламжа хүргэхэ гээшэ манай бүгэдэ арадай нангин уялга болоно. Бидэнэр совет арадтаа хамта, чехословак арадта ажал хэрэгээрээ туһалхабди,—гэжэ тэрэ суглараашадай урда мэдүүлбэ.

Гүүртые даагша **Емельян Зайцев**, техник-үрэжүүлэгшэ **Георгий Павлов** гэгшэд үгэ абахадаа, парти, правительствынгаа хараалһан хэмжээе һайшаагаа. Хүн бүхэн ажалай амжалтаар дэмжэхэ гэлсэбэ.

В. АЧИТУЕВ,
КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой инструктор.

МҮНӨӨДЭР—ШАХТЁРНУУДАЙ ҺАЙНДЭР

Галуута-Нуурай 2/5 шахтын шулуу нүүрһэ малтагшад эршэтэйгээр ажаллажа, ехэ амжалтануудые түйлана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эрхим шахтёр Илья Кузьмин.

Ц. ДАШИГАЛСАНОВАЙ фото.

ГУРБУУЛАН...

БЭШҮҮР. Таряалан дээрэ комбайнууд олоороо харагдана. «Дружба» колхозой механизаторнууд ороо һо тарянай хуряагдажа эхилһэнһээ хойшо эдэбхитэйгээр ажаллажа байна. Артелиин 1-дэхи бригадынхид үбһөө хуряажа дүүргэмсээрээ талхандаа ороо.

Мүнөө механизаторнуудай ажалые харахада, Кострикин гэжэ гурбан аха дүүнэр—Николай, Виктор, Михаил гэгшэд түрүүшын үдэрһөө агрегадуудаа бүтээсэтэйгээр ашаглажа байна. Тэдэнэр халаанайнгаа даабариие 1,5 дахин үлүүлнэ. Энээнтэй хамта, колхозой тоогууд дээрэ хоёр мянгаад центнер ороо һон орожо, таряа сэбэрлэхэ хүдэлмэри эмхитэйгээр ябана. Тэрээнэй гэрэй эзэн эхэнэрнүүд олоороо хабаадана.

Хуряалгын түрүүшын дүн гаргагдажа, 1-дэхи отделениин механизаторнууд мүрысөөндэ шалгараа. Энэ отделенидэ гектар бүриһөө дунда зэргээр 15 центнер шэниисэ хуряагдана.

Н. КУРТОШИН.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Н. Ф. ЦЕЛОБАНОВТА БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА ИНЖЕНЕР ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Республикын шулуу нүүрһэнэй промышленностиие хүгжөөлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө Гусиноозерскын шахтоуправлениин главна инженер нүхэр **Целобанов** Николай Федосеевичтэ Буряадай АССР-эй Габьяата инженер гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1968 оной августын 23.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

ГУСИНООЗЕРСКЫН ШАХТОУПРАВЛЕНИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Ажал хүдэлмэридөө ехэ амжалта түйлаһанайнь түлөө, мүн Шахтёрнуудай үдэртэй дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха:

Бурланов Илья Петровичые—№ 2/5 шахтын хүдэлмэришэн.
Васильченко Александр Ивановичые—№ 2/5 шахтын проходчик.
Тучинов Гармажап Дабаевичые—№ 7/8 шахтын проходчик.
Шкуратов Сергей Леонтьевичые—Холбоолжоной хэбтэшын экскаваторай машинист.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1968 оной августын 23.

ИЛЬИЧЭЙ ЗҮБШЭЛӨӨР

В.И. ЛЕНИНЭЙ ТҮРЭЛӨӨР 100 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

В. И. ЛЕНИНЭЙ ӨӨРЫНЬ БИБЛИОТЕКЫН НОМ ЮУН ТУХАЙ ОЙЛГУУЛААБ

МОСКВА. Кремль. Ленинэй байра. Олон тоото бэшэгүүдэй ёһоор бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ болоһон байра.

Хүдэлмэрилдэг байһан кабинедэйнь хажуудахи таһалга соо номуудые табиһан таг. Владимир Ильичэй өөрынь библиотекэ. «Бэлэглэгдэһэн литература» гэжэ нэгэ таг дээрэнь бэшээтэй. Лениндэ үгтэһэн номууд эндэ хадагалаатай. Тэндэхи нэгэ ном абаад харахада, иигэжэ бэшээтэй: «Хүндэтэ багша Владимир Ильичтэ Танай шабиһаа». «18.2.23».

Энэ номой оролто соо иигэжэ бэшээтэй:

Һанамжа бэшэхэ гэжэ намда нүхэр Ленин зүбшэн һануулаа. Намтай уулзахадаа иигэжэ хэлээ һэн: «Хилын саана, деникинэйхидэй дунда залуу партийна нүхэдэй хэһэн нюуса хүдэлмэри тухай бэшээ һаатнай шухала. Юундэб гэхэдэ, танай бэшэһэн юумэ тэдэнэртэ революционно-хүмүүжүүлгын удха шанартай байжа болохо».

«Сүлөөтэ подполидо» гэжэ В. А. Дёготь гэгшын ном тухай хэлэгдэнэ.

Владимир Дёготь гээшэ хэн бэ? Номой авторай хүбүүн, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи марксизм-ленинизмын институдай хүдэлмэрилэгшэ В. В. Деготиин архив энээн тухай мэдэхэдэ туһалха байна. Өөрынгөө ном Ильичтэ бэлэглэһэн хүнэй нюур шарайе документнүүд, фотографинууд харуулна. 1904 онһоо коммунис партиин гэшүүн Владимир Дёготь Ленинийе мэдэхэ хүнүүдэй дунда тусхай һуури эзэлдэг һэн. Энэ хүн Париждахи партийна һургуулида һураха золтой байгаа. Тус һургуулиие Владимир Ильич хүтэлбэрилдэг байһан. Хэдэн жэлэй турша соо Дёготь Ленинэй даалгабари дүүргэжэ ябаа. Түрмэшье, сүлэлгэшье революционер-большевигэй эрэлхэг зоригые хухалаагүй. Ленинэй хэрэгэй илаха байһанда этигэлынь буураагүй. Владимир Дёготь 1944 ондо наһа бараа.

...Авенюд «Орлеандахи багахан (Париж) кафе соо большевигүүдэй секциин суглаан недели бүри болодог байгаа. Парти доторой нэгэдэл тухай, хархис этэгээдүүдэй дэбэржэ байһан Россидахи байдал тухай шухала асуудалнууд тэдэ суглаанууд дээрэ хэлсэгдэдэг һэн. Хаанай правительство 1905 оной революциие дараад, арад зонһоо үһөөгөө абажа захалһан юм. Полици хүдэлмэришэдэй эмхинүүдые һандаргадаг, революционернүүдые саазалдаг, хэдэн мянгаадаарнь сүлэдэг һэн. Парти эрхим хүнүүдээ алдажа байба. Большевигүүд иимэ хүндэ байдалдашье парти дотороо—революциһаа арсаһан хүнүүдтэ эсэргүүсэн, тэмсэдэг байба.

Революциие даган дууряагшадай дунда бии болоһон үзэл сурталай тээлмэрдэлгэ ликвидаторство гэдэгые бии болгоо. Меньшевигүүд-ликвидаторнууд буржуйнартай эбсэхыень хүдэлмэришэдые уряалдаг, нюусабэшэ партийна организацинуудые усадхаха, нюуса революционно хүдэлмэри болюулха гэжэ оролдодог байһан юм. Иигэжэ тэдэнэр хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ тон ехэ хоро хүргөө. Оппортунизмын нүгөөдэ талань отзовизм байгаа. Хархис үеын парти гансал нюуса хүдэлмэри ябуулха ёһотой, тиимэһээ социал-демократическа фракциие Дүүмэһээ һалгааха шухала гэжэ бүлэг отзовистнууд тоолодог һэн. Энэнь партиие арад ниитэһээ һалгааха зорилготой байһан.

Хархис ябуулгануудай жэлнүүд революциин шэнэ дэбжэлтэ хангахын тула хүдэлмэришэн ангиин нюусабэшэ партиие бүтэн үлөөхэ, бэхижүүлхэ гэһэн большевигүүдэй тактикые Ленин зохёогоо. Владимир Ильич ородой революционно эмиграциин түб газар болоһон Парижда тэрэ үедэ байгаа. Ленинэй маша ехэ политическэ ябуулга хэһэниинь бултанда мэдээжэ һэн. Ленин большевигүүдэй Париждахи секциин гол хүниинь байһан юм.

Тэрэ үеэр Россидахи большевигүүдэй организацинууд һандаран һалажа байба. Арестовалагдаһан нүхэдөө һэлгэхын, партийна хүдэлмэри һэргээн бодхоохын тула хүнүүдые түргэн эльгээхэ хэрэгтэй болоһон байгаа. Залуу хүдэлмэрилэгшэдые теоретическэ талаарнь бэлдэхын тула партиин Центральна Комитет тусхай курса эмхидхээ. Шүлэн абтаһан хүнүүдэй дунда Владимир Дёготь бии байгаа.

Энэ курсын олонхи занятинуудые Ленин үнгэргэдэг һэн гэхэ.

Курсын дүүрэһэнэй һүүлээр Ленин Владимирые байрадаа (Мари Роз гэжэ гудамжада) уряад, удаан хөөрэлдэбэ. Ленин өөрынгөө шабиие нюуса хүдэлмэри ябуулхынь тула Одессэ эльгээбэ. Хүдэлмэреэ юунһээ захалхаб гэжэ заабарилаад, Воровскидо ошохые дурадхаһан юм. Тэрэ үедэ Вацлав Воровский Одессэдэ революционно ехэ хүдэлмэри ябуулдаг, тиихэдээ нюуса бэшэ арга хэрэглэн, «Одесские новости» гэжэ газетэдэ шухала статьянуудые, очеркнуудые гаргуулдаг байба. «Танайда аргын байгаа һаань, партиин Одесскэ комитедэй нэрэһээ прокламаци гаргаарайгты, — гэжэ Ленин хэлээ, — партийна ажабайдал тухай фабрика, заводуудай хүдэлмэришэдэй мэдэжэ абахынь тула тиимэ юумэ заатагүй хэхые оролдооройгты».

Одессэдэ, Николаевта, Екатеринославта, Севастопольдо зорюулагдаһан партийна литература абахыень Ленин Дёготьдо даалгаа. Хахасахадаа иигэжэ хэлэһэн: «Володя, өөрөө недели бүхэндэ заабол бэшээрэйгты, хүдэлмэришэдэй заатагүй бэшэхые гүйгаарайгты. Тэндэ юунэй хэгдэжэ байһан тухай мэдээсэлтэй бэшэгүүд бидэндэ эршэ хүсэ үгэхэ, тиин тэдэнэй мэдээнүүдэй үндэһөөр зохихо тобшолол хэжэ, тодорхой заабари үгэжэ шадахабди».

Дёготь Ленинэй заабари дүүргэээ. Партиин Одесскэ комитедэй секретарь байхадаа Воровскитой хамта нюуса типографи эмхидхээд, тэрээн соонь «Рабочий» газетын хоёр номер хэблэгдээ. Гэбэшье уданыгүй тэрэниие арестовалжа, хоёр жэл түрмэдэ хааһанайнгаа һүүлээр, бүхы наһан соонь сүлэлгэдэ ябуулһан юм.

Дёготь Сибирьһээ зугадаа һэн. Дахяад эмиграци, дахяад Париж. Владимир большевигүүдэй парижска секциие Ленинтэй нюусаар холбожо, харилсаатай болгоо. Тэрэ үедэ Ленин Швейцарида байба.

1917 оной июльдэ Дёготь Эхэ орондоо, Одессэ бусаа. Тэндэ революциие угтаһан юм.

...Суута Гадаадын коллегиин баатар түүхэ тухай нилээд, бэшэгдээ юм. Энэ коллеги 1918 оной эсэстэхи добтолгын үедэ, ороной урда зүгтэ гадаадын солдадууд болон матросуудай дунда агитаци хэхын тула байгуулагдаа һэн. Тэрэнэй эмхидхэлшэнь, хүтэлбэрилэгшэнь Владимир Дёготь байгаа.

Коллеги бии болгохо үедэ Дёготь хэблэлшэдэй профсоюзые толгойлжо байһан, энэ союзай харьяата хүдэлмэришэдые һайн мэдэдэг һэн. Хэблэлшэдтэй байгуулһан холбоо барисаан француз хэлэн дээрэ большевик газетэ гаргахадань, француз, румын, серб солдадуудай дунда листовко тараахадань, француз солдадуудта Ленинэй, Чичеринэй хандалга гаргаха, тараахадань Гадаадын коллегидэ туһалаа. Француз солдадууд буу зэбсэгээ хаяһан, интервентнүүдэй к о р а б л ь нуудай матросууд восстани хэһэн юм.

«Хүдэлмэришэдые, солдат хүбсаһа үмдэһэн тарясашадые, Антантаһаа буляан абаһанайнгаа түлөө бидэнэр илаабди», — гэжэ Ленин хэлээ һэн.

Франциин контрразведкэ 1919 оной февральда Гадаадын коллегиин хүтэлбэрилэгшэдэй мүрые олоо бэлэй. Коллегиин шиидхэбэреэр Владимир Дёготь хоргодобо. Коллегидэ байдаг тэрэнэй олон нүхэд арестовалагдаһан, зэрлиг муухайгаар алагдаһан юм. Эзэмдэлгын хархис гуримда һаатангүй, тэдэнэрые хүдөөлүүлгэдэ Одессын зуу мянга гаран ажалшад хабаадалсаа.

Хэдэн һара болоод байхада, Владимир Дёготь Коминтернын даалгабари дүүргэхэ золдо хүртөө. Одессэһээ ехэ бэрхэшээлтэйгээр мултаран гаража, гадаадын офицерэй туһаламжаар хилын саанахи паспорт абаад, Италида, Францида байба.

Даалгабаринень дүүргээд, Лениндэ бэшэг бэшэбэ. 1920 оной октябриин нэгые Дёготь бүхы наһан соогоо мартаагүй.

«Уулзалгадаа ехэ баяртайгаар бэлдээ һэм, — гэжэ ном соогоо бэшэнэ. — 3 часта Кремль соо байбаб. Нүхэр Ильичтэй уулзаха болоходоо мэгдээд байгааб. Ильич урданайхяараа үлөө гээшэ гү... гэжэ бодоноб. Намайе нүхэр Ленинэй кабинедтэ оруулба. Телефоноор дуудаһанһаа бэшэ ямаршье саарһан намда үгы. Ильич гансаараа байба. Бодоһон бэеэрээ гарымни барян һэн.

«Володя-хэблэлшэ (минии нюуса нэрэ) таа гээшэ гүт! Би тиигэ гэжэ һананаб. Юһэдэхи ондо ном намда бэлэглээ бэлэйт»

1909 ондо партийна хүдэлмэридэ Росси ошоходоо бии Лондоной съездын протоколнуудые тэрээндэ һайн хабтаһаар гадарлаа бэлэйб гэжэ һанабаб... Энэ ушар 11 жэлэй саада тээ болоо юм. Тэрэниие Ильич гэнтэ һанабал!!! Һуугты... гээд намда хандаба. Һууһан бэеэрээ һүүлэй үедэ хэһэн юумэ тухайдаа өөрынгөө эрхим багшада хөөрэбэб. Италиин, Франциин хүдэлмэришэдэй хүдэлөөн тухай, хүтэлбэрилэгшэд тухай... намһаа асууба. Бүхы асуудалнуудтаа хүсэд харюу абаа һэм».

Владимир Ильичэй шабинарай нэгэн, большевик Дёготь гэгшын дурдалганууд һонирхолтой.

Леонид МАХЛИС.
(АПН).

ФОТОРЕПОРТАЖ

ОНЬҺОН АРГАА...

ТҮНХЭН. Аймагай олонхи ажахынууд тэжээл бэлэдхэлгые эмхитэйгээр үнгэргэжэ байна. Энэ зундаа бороо хуратай байбашье, Саянай совхозой ажалшад хамтынгаа хүсөөр бүхы сабшалангаа хуряажа дүүргэхэ дүтэлөө. Эндэхи дүрбэн отделенидэ үбһэн шанартайгаар бэлэдхэгдэнэ. Һүүлшын арбан хоногой туршада олон звенонууд уялгаяа дүүргээ. Мүнөө үедэ ажахыдань 30 мянга гаран центнер үбһэн һурилэгдөөд байна.

Совхозой хоёрдохи отделени мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябадаг. Тус отделени богонихон болзор соо 250 гектар сабшалан хуряажа, 3100 центнер үбһэ бэлэдхэхын орондо 3400 центнер һурилөө. Эндэ нүхэр Д. Ш. Хамагановай даадаг залуушуулай звено ажалдаа шалгарна.

Мүнөө жэлдэ совхозой отделенинүүдтэ оньһожоруулагдаһан томо звенонууд ажаллажа, сабшалга, тармалгые эмхитэйгээр ябуулаа. Үбһэ хуряалгада һургуулиин һурагшад олоороо хабаадана. Мүнөө жэлдэ хуряагдажа байһан үбһэ ногооной баян ургаса луговодуудай хүсөөр түйлагдаа бшуу. Жэшээлхэдэ, совхозой эрхим луговод Сырен Доржиевич Гомбоев 180 гектар сабшалан даажа абаад, тэрэнээ һайнаар утэгжүүлжэ, саг соонь уһалаа. Мүнөө сабшалангайнь эхэнхи хуряалгада, хамта 1706 центнер үбһэн һурилэгдөө. Луговодой оролдожо ажалаһан зарим участогуудай га бүриһөө 25 центнер үбһэн хуряагдана. Эрхим луговод нүхэр Гомбоевтой хөөрэлдэхэдэ, бүхы участогһаань үшөө мянга хахад центнер үбһэн бэлэдхэгдэхээр хараалагдана.

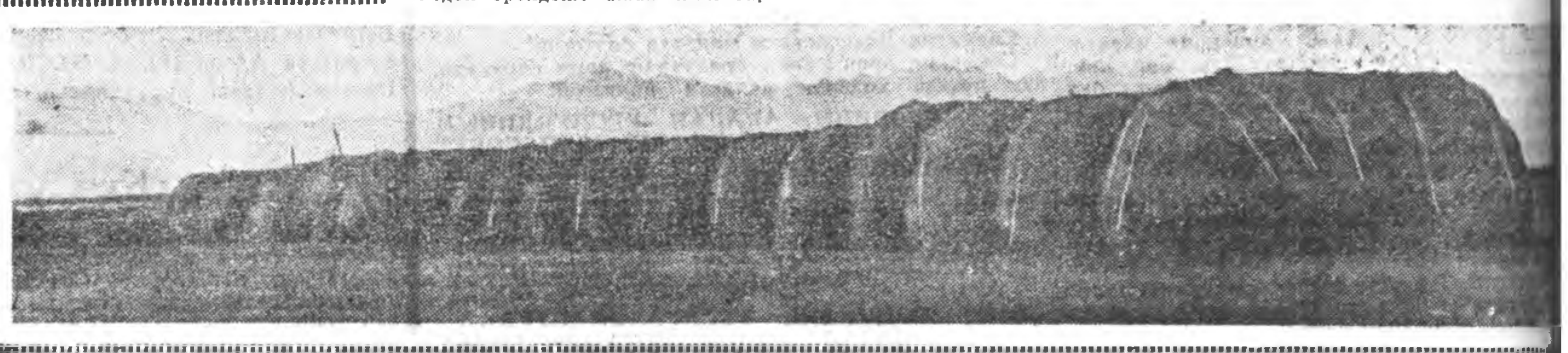
Харбяатын отделенидэ мянгаһаа үлүү гектар сабшаланһаа дунда зэргээр га бүриһөө арба гаран центнер үбһэн сомогдоно. Эндэ луговод Ендон Аюшеев хүсэл оролдолгоёо гаргажа, үбһэ ногооной баян ургаса ургуулһан. Тэрэнэй даадаг сабшаланһаа баһал гектарай хори гаран центнер үбһэн һурилэгдэнэ. Зарим газарта 15—16 сомоонууд доро зэргэлүүлэн табигдана.

Совхозой ажалшад: «хэзээшье иимэ ехэ үбһэн абтаагүй юм» гэлсэдэг. Сабшалан ... жэлдэ гандаагүй. Ниитын ... үбэлжэлгэдэ бардам хүрэхөөр ... жээл бэлэдхэгдэжэ абтаха...

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Со... зой луговод Е. Аюшеевэй ур... һан үбһэн оньһон аргаар һ... лэгдэнэ. 2. Һургуулиин ух... бухал шэрэжэ ябана. 3. Со... зой 4-дэхи отделенидэ нэгэ ... 18 һүри бодхоогдоо.

К. ГАБАЕВА...

Комсомол басаган Евгения Петрова хоёрдохи жэлээ Улаан-Үдын оёдолой фабрикада хүдэлмэрилнэ. Энэ богонихон болзор соо элдэб түхэлэй оёдол шудалаа. Женя басаган ехэ бүтээсэтэйгээр ажаллажа, халаан бүриингөө даабари 110—115 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комсомол басаган Евгения Петрова ажалдаа.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ШЭНЭ НУУР ДОЛГИЛХОНЬ

Хэр үгһаа нааша Дунгын горхон хабарай түрүүшын хэдэн үдэр һайрам мүльһээ таляан урадхуулаад лэ, хайр шулуута һабагуудынь шабхаран дундаржа, дүтэ шадарай сабшалан руу эльгээжэ байһан амидаралта уһаяа хаһан татажа эхилдэг бэлэй. Зунай эхинэй бороогүй сагта зүүн талын таряанай ургаса гандашадаг, сабшалангаа уһалжа байһан луговод һубагайнгаа улам дундаржа байхада хүрзээ тулаад, удаан бодолгото болон зогсодог байгаа. Магад тэрэ хабар эртэ һайрамай үер уһанай хааха, тогтоохо аргагүйгөөр хүүен шааян урдажа ошоһые һанаандаа шаналан байгаа аалам, хэн мэдэбэ. Гандуу сагта сэнгүй үнэтэй уһан иигэжэл алдагдажа байгаал даа.

Ган гасуур сагташье һубагууд уһаар дүүрэн горхолжо, ангаһан хуурай нуга, таряалангай унда харяан байхые хүдөөгэй хүнүүд хүсэдэг байгаа. Уһалуури һайнаар хээ һаа, Дунтын таряалан, сабшалан дээрэһээ хэдэн дахин ехэ ургаса абтаха гэжэ нютагай хүнүүд ходоо хөөрэлдэдэг һэн. Теэд жэлнүүд үнгэржэл байха.

Һүүлэй үедэ гектар газарһаа 7—8 центнер таряа, 10—12 центнер үбһэ абадаг болошоо. Энэмнай бага. Газарайнгаа ургаса эрид дээшэлүүлхын тула ехэ сөөрэм тогтоохо хэрэгтэй гэжэ мэргэжэлтэд дурадхаа һэн. Тиигэжэ Алтай тосхонһоо 5 модоной газарта, Дунтын голдо хүсэтэ техникын хүнхинөөн таһалдахаяа болибо. Харин Хүндын адагай баруун дэбын захаһаа зүүн хабсагайта шулуун хүрэтэр шоройгоор ехэ хаалта хэгдэжэ захалаа бшуу.

— Үнгэрһэн жэлдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри хээд, байгша оной май һараһаа гол ехэ ажалаа эхилээ һэмди. Алтайн сөөрэм барилгые энэ жэлдэ дүүргэхын түлөө манай управлениин оньһожоруулагдаһан отряд бүтээсэтэй һайнаар хүдэлөө,— гэжэ Хяагтын уһалууриин системэнүүдэй управлениин начальник нүхэр Бондаренко хэлэнэ.

Удаань тэрэ ажалай хэмжээн, энэ сөөрэм хойшодоо ямар ашатуһатай байха тухайнь хөөрэбэ.

Мүнөө ашаглагдажа байһан Худэриин сөөрэмэй удаа хэмжээгээрээ хоёрдохи зэргын Алтайн сөөрэм 600—700 мянган кубометр уһа багтааха байна. Иимэ сөөрэм тогтоохын тула 36.000 кубометр шорой шулуун зөөгдэжэ, 300-гаад метр утатай 9,5 метр үндэртэй хаалта баригдаха. Энээнэй ашаар зүүн талын 350 гектар таряалангай газар, Дунгын адагай нилээдгүй ехэ сабшалан ямаршье гандуу сагта уһаар дутахагүй болоно бшуу.

Мастер Виктор Федорович Серебренников участок дээгүүрээ ябажа, бидэниие отрядайнгаа ажал хэрэгтэй танилсуулба. Уһанай хаалта нилээдгүй үндэр болоод байна. Уһа табижа байха бетонно башня бодхоогдожо, хаалтын доогуур хоолой табигданхай.

— Эгээл эндэһээ амидаралта уһан нуга, таряалан тээшэ эльгээгдэжэ байха юм,— гэжэ мастер ханамжатайгаар хөөрэнэ.

Хооробо дүүрэн шорой тээһэн самосвалнууд хаалта дээтүүр дугыдан ерэжэ, ашаагаа түргэхэнөөр буултаад, гэдэргээ бусан ошоно. Мүн самосвал автомашинануудһаа хожомдохогүй гэһэндэл, тэргэнүүдые шэрэһэн «Беларусь» тракторнуудшье бушуухантаар табилуулна. Мүнөө түрүү трактористнууд Иннокентий Иванович Серебренников, Владимир Ильич Грудинин гэгшэд оньһон түхеэрэлгэтэй тэргэнүүдэйнгээ хооробуудые хэлтылгэн, шорой шулуу буулгаад, шамдуухантаар саашална. Энэ үедэ дэргэдэнь зогсоод байһан скреперист Иннокентий Богидаев трактораа урагшань ябуулжа, хэһэг хэһэгээр буулгагдаһан обоохой дошонуудые жэгдэлэн тараана. Иигэжэ нэгэн доро шорой зөөгшэ трактор болон автомашинануудта харгы гаргажа үгэнэ.

Холошье бэшэ—тээ баруун урда хаягай нүхэн соо нэгэ экскаватор ута хоолойгоо ёдогошуулан, сүлөө забдагүй хүдэлжэ байхань харагдана. Томо ехэ «шанагаараа» үндэр эрьесын хажууһаа хүхэльбэ боро шорой үмхөөд лэ дүүрэсэ адхаадхина. Тиин обоо ехэ ашаатай самосвалнууд, тэргэтэй тракторнууд һууриһаа хүндөөр хүдэлжэ, сөөрэмэй хаалта хэгдэжэ байһан газар тээшэ шамданад. Экскаваторай машинистнууд Николай Капустин, Вениамин Бахманов гэгшэд хоёр халаан дотор ээлжээлэн, шорой зөөгшэ транспортые һаадгүйгөөр хангана. Эдэнэй шадабаритайгаар хүдэлһэнэй ашаар үдэр бүри 600 кубометр шорой зөөгдэнэ. Жэшээнь, трактористнууд И. И. Серебренников, В. И. Грудинин гэгшэд үдэр бүри тэргэтэй тракторнуудаараа 80—100 тонно шорой, шулуу зөөжэ үдинэ.

— Үшөө хорёод шахуу мянган кубометр шорой зөөхэнь үлэбэ. Үсөөн машинаар эды ехэ ашаа болзор соонь хэжэ дүүргэхэнь бэрхэтэй юм. Тиимэһээ зунай таарамжатай сагые һамбаашалан, үглөөнһөө үдэшэ орой болотор хүдэлнэбди. Энэ ажалаа мүнөө намар дүүргэхээр шиидэнхэйбди,— гэжэ мастер В. Серебренников хэлэнэ.

Алтайда уһанай сөөрэм бариха хүдэлмэриин дүүрэхэ саг ойртожол байна. Хүнэй гараар тогтоогдоһон шэнэ нуур сэнхирлэн долгилжо, хуурай гандуу таряалан, сабшалан тээшэ амидаралта уһаяа эльгээхэл. Иигэжэ баян ургаса ургуулха гэһэн хүдөөгэй ажалша хүнүүдэй нангин хүсэл бэелхэл!

Д. ДУГАРОВ,
манай корр.

Хяагта, Худэриин совхоз.

ШАЛГАЛТА ЮУ ХАРУУЛАА...

ҺҮ ҺААЛИНЬ ДООШОЛН...

Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой, Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой малшадай «зунай бэлшээриин үедэ үнеэн бүриһөө 1000 литр һү һаая» гэһэн уряа Баргажанай аймагай колхоз, совхозуудай һаалишад һайшаан дэмжэжэ, ехэ һүнэй түлөө шармайн ажаллажа эхилээ һэн. Хүхэ ногооной шэмэтэйдэ һаамхай үнеэдые үдэр һүнигүй манажа, сүүдхэдөө гурба һаагаа. Һаалишадһаа дулдыдаха ажал бүгэдэ дүүргэгдэдэг бэлэй. Харин аймагай зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд ехэ һүнэй түлөө тэмсэжэ байһан малшадайнгаа ажалда хайша хэрэгээр хандана. Республикын түрүү ажахынуудай жэшээгээр хүхэ ногооной ургажа эхилхэдэ, «һаамхай үнеэдтээ эдюулхэ ургамал тария» гэһэн һаалишадай эрилтэ табихада:

— Тэдэниие тариһанай хэрэггүй. Бэлшээриһээ ехэ дайда Баргажанда үгы юм,— гэжэ зарим совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд харюусадаг һэн.

Аймагай «ноёдой», өөһэдынгөө һаалишадай «нюдэ бүглэхын» тула Хурамхаанай совхоздо оройдоол 5 гектар газарта обёос таригдаһан байна. Тэрэ гэһэнһээ хойшо хэдэн һара үнгэржэ, ногоон хагдаржа, бэлшээри бүхэниинь муудажа эхилэнхэй. Үдэр ерэхэ бүри ажахын гүүртэ бүхэндэ һүн багаар һаагдана. Тус совхоздо гүрэндэ һү худалдаха 9 һарынгаа түсэб августын 15-ай дүнгөөр 62,9 процент дүүргэгдэнхэй. Бэлшээреэрээ баярхадаг тус совхозой директор нүхэр Дондупов мүнөө болоходо:

— Мүнөө жэл һү һаалимнай ехэл муу. Үбһэ ногоон наранда шатаа. 3 кварталай түсэб болзор соонь дүүргэжэ шадахагүйбди,— гэжэ альгаа дэлгээжэ һуудаг.

Үнэхөөрөөшье, хурамхаанайхид шахардуу байдалда оронхой. Хэрбээ нёдондо августын 15-най дүнгөөр энэ ажахы гүрэндэ 6975 центнер һү тушааһан һаа, мүнөө жэл арай гэжэ 5665 центнер һү бэлэдхэлэй пунктда оруулаа. Энэнь нёдондонойхиһоо 1310 центнерээр бага болоно. Һү һаалиин доошолһон ушарые элирүүлхэ зорилготой Нугын, Сахулиин гүүртэнүүдээр ябажа, малшадтай хөөрэлдэбэбди.

— Добо болошоһон бэлшээриин ногоонһоо бэшэ юумэ үнеэднай эдинэгүй, үдэр ерэхэ бүри һүн доошоо ороно,— гэжэ һаалишад бүхэн гомдоно.

Тиигэбэшье республикын түрүү ажахынуудай жэшээгээр һаамхай үнеэдтээ эдюулхэ куузика, обёос, горохой холисо гэхэ мэтэ ургамалнуудые ойро тарижа үзөөгүй байһаниинь гэмшэлтэй. Арай гэжэ 5 гектарта таряа болоһон обёосоо зелёнко болгожо хуряаха һанаатай. Мүн үбһэ тэжээл бэлэдхэлэй түлэг дундаа ябуулагдажа байхада таряа хуряалга эхилжэ, һаалишадай дунда ябуулагдадаг эмхидхэлэйшье хүдэлмэри һуларанхай. Шалгалтын һаалга, һаалишадай ажалай арбан хоногой дүнгүүдые гаргалга, ханын газетэ гэхэ мэтэ үнинэй мартагдаа. Гадна мал адуулагшадай зарим нэгэн үбһэ, таряа хуряалгада гаража, үхибүүд болон ехэ наһатайшуул тэдэнэй орондо үлэшоо.

Һү һаалияа мүн лэ эрид доошонь оруулжа захалһан Дэрээнэй совхозые абажа харая. Байгша оной июлиин 15 хоногой туршада гүрэндэ 749 центнер һү тушааһан энэ ажахы августын түрүүшын хахад соо миин 451 центнер һү бэлэдхэлэй пунктда оруулаа. Һү тушааха 9 һарынгаа даабари тус совхоз мүнөө үедэ 66,8 процент болонхой. Гүрэнэй түсэб захяа дүүргэхынгээ орондо, мяха абаха шэглэлтэй совхоз болохо байһанаа урдаа барижа, һаамхай үнеэдээ шэргээхые эндэхид оролдоно. Энэ ушарһаа боложо, һаамхай үнеэдһээ ехэ һү абаха ямаршье хүдэлмэри совхоз дотор ябуулагданагүй. Жэшээнь, ажахы соогоо һү һаалияа эгээл ехээр доошолуулһан Аллын һүнэй фермынхид тон һулаар ажаллаһан зандаа. Зунай бэлшээриин үедэ үнеэн бүриһөө хэды литр һү һааһанаа нэгэшье һаалишан мэдэнэгүй. Гүүртэ дээрэхи ажал эмхидхэжэ, малшадай хүдэлмэриин дүнгүүдые гаргаха уялгатай отделениин зоотехник нүхэр Шагтаханов хэмжэ... гүй. Һаалишадай ажалай ...дые согсолһон, тэдэнэрэй ... нээн һү һааха байһан ... шэһэн лозунг, плакадууд ... гүүртэдэ үгы юм.

Жэлэй дүрбэн сагта һү... ха даабаряа дүүргэдэггүй ...тын совхоз ошожо, энд... лагша зоотехник С. Ж. До... тай хөөрэлдэбэбди.

— Мүнөө жэл ягааш... һү һаалияр түсэбөө дү... болиһоноо мэдэржэ, авгус... һээ үнеэдээ сүүдхэдээ ... болонхойбди,— гэжэ һа... ханаар хэлэнэ.

Тиихэ зуурань гүүртэ бү... һүн центнер центнерээр ... ри доошолно. Городок гэ... тэ августын 10 болотор ... 496—500 литр һү туша... мүнөө 420—430 литр ... болонхой. Загатхаанайшье... тын һүн тэрэ тухайгаар ...

— Үнеэдээ үдэрэй 2... болоһонһоонь хойшо Арга... хозһоо ородог һүнэй ... хайнь аяар 21—22 проце... рэнэ,—гэжэ Могойтын ... водой мастер В. Б. Ха... хөөрэнэ.

Һү гүрэндэ тушааха ... гаа түсэб 53,9 процентэ... гэһэн ехэ совхозойхидой ... һү һаалияа доошолуулжа... ниинь мэдэбшье, мүнө... рөө Баргажанай райкомо... бэриин управлениин зүг... шье хэмжээнэй абтаагү... халтай.

Дээрэ хэлэгдэһэн ажа... зунай бэлшээриин үедэ ... лияа дээшэлүүлхые ор... һөө боложо, аймаг гүрэнд... далдаха гурбан кварта... даабари 71 процент дү... Гүрэндэ һү тушааха ... түсэб дүүргэхын тула Бар... ажахы бүхэн арга болом... сэд дүүрэн хэрэглэжэ, һү ... эрид дээшэлүүлхэ зэргэт...

Шалгалтада хабаадан...

В. ГАРМА...
«Баргажанай үнэн» га...
хүдэлмэри...

Н. ДАМБ...
манай тусхай ...

АВГУСТЫН 25—ШАХТЁРНУУДАЙ ҮДЭР

Галуута-Нуурай шулуу нүүрһэ малтадаг управлениин № 7/8 шахтын хүдэлмэри хүсэд оньһожоруулагдаһан юм. Тингэжэ шэнэ ОМКТ маркын шулуу нүүрһэ малтадаг комбайнаар халаан бүриндэе зарим машинистнүүд 1000 тонно шулуу нүүрһэ малтажа, ехэ амжалта туйлана. Тэдэнэй тоодо үнинэй хүдэлмэрншэн Леонид Колесников оролсоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. Колесников.

Ц. ДАШИГАЛСАНОВАЙ фото.

КОПЁРНУУД ДЭЭРЭ УЛААН ОДОНУУД ЯЛАРНА

Шахтёрнуудта һайн заншал бии юм. Хэрбээ горнягууд түсэбөө дүүргэдэг, даалгабариһаа гадуур нүүрһэ малтан абадаг байхадаа шахтын копёр дээрэ улаан одон яларан носодог. Мүнөө олонхи шахтануудта мүшэнүүд яларан носоо: горнягууд һайнаар хүдэлнэ.

Энэ табан жэлдэхи горнягуудай мүрысөөн юугээрээ онсо илгаатайб, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ асуудал яажа шиидхэгдэнэб гэжэ хөөрэжэ үгэхыень СССР-эй Нүүрһэнэй промышленностиин министр Б. Ф. Братченкые Шахтёрой үдэрэй урда тээ ТАСС-ай корреспондент гуйгаа.

— Январь—августын даалгабариһаа гадуур найма миллион тонно түлишэ абтаа,—гээд нүхэр Братченко хэлээ.— Тиигэжэ түсэбһөө гадуур нүүрһэ малтан абаха жэлэй уялга дүүргэгдээ. Иимэ ехэ бүтээсэтэйгээр ажаллалга горнягуудай дунда мүнөө жэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөнэй гол онсо шэнжэнь болоно гээшэ ха.

Донецкэ дүрбэн — «Октябрьская», № 3 «Доброполье», «Красный партизан» ба «Углегорская-Западная» гэжэ шахтануудай горнягуудай үүехэл бүхы бассейнүүдтэ ехээр һайшаан дэмжэгдээ. Тэдэнэр ажалай бүтээсые нэгэ хахад—хоёр дахин дээшэлүүлхэ ябадал хараалһан түсэбүүдые зохёогоод, бэелүүлжэ байнхай. Эдэ шахтануудай бүхы лавануудтахи хүдэлмэри оньһожоруулагдана, ажал научна ёһоор эмхидхэхэ эрилтэнүүдтэ тааруугаар хэгдэнэ. Элитэ үрэ дүн туйлагдаа: горнягууд өөрынгөө һайндэрэй урда тээ түсэбһөө гадуур хэдэн арбаад эшелон түлишэ ябуулһан байна.

Хүдэлжэ байһан ба шэнээр ашаглалгада үгтэһэн предприятинуудые проектээр хараалагдаһан хүсөөрнь түргэнөөр хүдэлгэдэг болохо гээшэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ шухала нүхэсэл болоно. Манайда олон эрхим һайн жэшээнүүд бии гээд нүхэр Братченко онсолон тэмдэглээ. Тэдэнэй нэгэниинь гэхэдэ, «Интауголь» гэжэ комбинадай № 15 шахтада шэнэ машинанууд болон механизмуудай нэбтэрүүлэгдэһэнэй. ашаглалгада үгтэһэнһөөнь һүүлээрхи хоёрдохи жэлдэ ажалые научна ёһоор эмхидхэһэнэй ашаар сүүлхын турша соо 4 мянган тонно түлишэ малтан абтадаг болоо.

Ажалаа һайнаар эмхидхэһэнэй, түрүү дүй дүршэл хэрэглэһэнэй ашаар Луганска областиин «Лутугинская-Северная», Львовско-Волынска бассейнэй № 6 «Великомостовская» гэжэ шахтануудай горнягтууд өөһэдынгөө предприятинуудые проектээр хараалагдаһан хүсөөрнь болзорһоонь нилээд урид хүдэлгэдэг боложо шадаа.

Табан жэлэй даалгабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе эрхимээр угтахын түлөө социалис мүрысөөн ороной нүүрһэнэй районуудта үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Горнягууд түлишэ бүри элбэгээр малтан абаха шэнэ шэнэ арга боломжонуудые бэдэрэн олоно, предприятинуудай технико-экономическа үрэ дүнгүүдые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэнэ. Үйлэдбэриин хүдэлмэри оньһожоруулха, автомадаар зэбсэглэхэ, ажал хүнгэдхэхэ арга олгодог шэнэ шэнэ техникэ тэдэнэй найдамтай туһалагшанарынь болонхой.

Мүнөө үеын эрхим һайн техникээр хангагдаһан томо шахтанууд ба разрезүүд ойрын жэлнүүдтэ ашаглалгада үгтэхэ гээд нүүрһэнэй промышленностиин хүгжэлтын саашанхи хараа зам тухай хэлэхэдээ, министр тэмдэглээ. Энэ хадаа Кузбасстахи жэлдээ 6 миллион тонно нүүрһэ үгэхэ хүсэтэй № 1 «Распадская», жэлдээ 4,5 миллион тонно нүүрһэ үгэхэ Воркутадахи № 1 «Воргашорская», жэлдээ 3 миллион тонно нүүрһэ үгэхэ Карагандадахи «Тентекская» гэжэ шахтанууд болоно.

Юһэн миллион тонно сланец үгэхэ хүсэтэй № 9 шахта Эстонидо ашаглалгада үгтэхэ юм. Иртышскэ № 5/6 нүүрһэнэй карьертэ түлишэ малтан абалга эхилхэ. Эндэ жэлэй турша соо 45 миллион тонно түлишэ абтадаг болохо юм. Жэлдээ 25 миллион тонно хүрэтэр түлишэ үгэхэ хүсэтэй Ирша-Бородинска нүүрһэнэй карьер хүдэлдэг болохо.

КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые, табан жэлэй түсэбэй даалгабаринуудые шахтёрнууд нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэ. Промышленностиин хилээмэн гэжэ гоёожо нэрлэгдэдэг түлишые ороной арадай ажахы бүри ехээр абадаг болохо гээд нүхэр Братченко хөөрэлдөөнэйнгөө түгэсхэлдэ хэлээ.

ТОО, БАРИМТАНУУД

Найман триллион тонно нүүрһэн—дэлхэйн нөөсын хахадһаа ехэнь—манай орон дотор элирүүлэгдэнхэй.

* * *

Шулуу нүүрһэ малтан абалгаар Советскэ Союз дэлхэи дээрэ нэгэдэхи һуури эзэлнэ. Мүнөө жэлдэ манай горнягууд 600 миллион тонно түлишэ үгэхэ.

* *

Һүүлшын жэлдэ геологууд 128 шэнэ участогые һайнаар шэнжэлээ. Эдээнһээ жэл бүхэндэ долоон зуун миллион үлүүтэй тонно түлишэ болоно.

* * *

Шэнэ техникые нэбтэрүүлһэнэй ашаар 102 шахтада, 24 шанаржуулгын фабрикада нүүрһэ малтан абалгые, шанаржуулгые 90—95 процентээр оньһожоруулха, автомадаар зэбсэглэхэ арга олгоо.

* * *

400 шахуу шахтёр Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Һүүлшын гурбан жэлэй турша соо үшөө 150 мянган шахтёрой эрхим ажалай дээдэ тэмдэг бологшо «Шахтёрнуудай алдар» гэһэн гурбан шатын значогуудай хүсэд кавалернүүд болонхой.

* *

Жэл бүхэндэ шахтёрнуудай 50 мянга гаран бүлэ шэнэ байрада ородог.

(ТАСС).

ГАЗАРАЙ ҮБСҮҮ СЭЛИЖЭ...

Шулуу нүүрһэ ашаһан хүсэтэ «Кразууд» талын дундуур зурыһан харгыгаар гүйлдэжэ, сэсэг ногоогоор һалбарһан сэлгеэ үргэн дайдын шэмээгүй байдалые эбдэнэ. Үдэрэй тэн багта бидэнэр Галуута-Нуурай Хөлбоолжоной уурхайда хүрэжэ ерэбэбди. Хайшаашье эрьежэ харахада, малтагдаһан шорой хада уула мэтээр сэнхир огторгойн гүн руу дүүлинэ. Аяар доро, 70 метр газарай гүн соо хүсэтэ экскаваторнууд хүршэгэнэлдэжэ, «хара алта» малтажа, хүсэтэ «Кразуудта» ашана. Тиигэжэ нэгэшье минута соо эршэтэ ажалай хүсэтэ аялга замханагүй.

Шулуун нүүрһэн. Али зэргэ үнэтэй сэнтэй, арадай ажахыда шухала хэрэгтэй түлишэ гээшэб? Эндэ малтагдаһан шулуун нүүрһэн дээрэ Улаан-Үдын ТЭЦ хүдэлжэ, республикымнай промышленностиин томо томо завод, фабрикануудые зайн галаар хангана ха юм гэжэ бодомжолон ябатараа, суута экскаваторщик Петр Балалаешниковтай уулзабаб. Үндэр томо бэетэй хүдэлмэришэ дорюун хүн миниии альга хүдэр гарнууд соогоо шангаар адхажа:

— Нарата Буряад оронойнгоо сээжэ уудалан «хара» алта малтанабди, гэжэ омогоор тэрэ хөөрэнэ.

Газар малтажа хүнхинэлдэһэн экскаваторнуудта Петр Балалаешниковтай буужа ерэбэбди.

Энэ хүсэ ехэтэй долоон экскаваторнууд газарай хүрьһэ онгиргон, шулуун нүүрһэ малтажа гаргана. Үдэр, һүнигүй, үбэл зунгүй эршэтэ ажал эндэ бусалжа, шулуун нүүрһэ малтаһан шуумгай хүдэр хүбүүд ажалаа зүбөөр эмхидхэн, һайн амжалтануудые туйлажа алдаршана.

Тиигэжэ Холбоолжоной шулуун нүүрһэ малтагшад байгша оной долоон һара соо 1,236,300 кубометр хадын хүрьһэ малтажа, 247,260 тонно шулуун нүүрһэ абаха түсэбтэй аад, түсэбһөө гадуур 12,500 тонно шулуун нүүрһэ гүрэндөө тушааһан байна. Эндэ бүхы хүдэлмэришэдэй габьяа ехэ.

Ажалаа эрдэм ухаанай ёһоор эмхидхэжэ, социалис мүрысөө дэлгэрүүлэн ажаллаһанай ашаар Холбоолжоной уурхайн горнягууд иимэ үндэр амжалтануудые туйлаба ха юм. Түрүү экскаваторщигууд Петр Коновалов, Георгий Брылев, Сергей Шкуратов гэгшэд эрхимээр ажаллажа, нүхэдэйнгөө дундаһаа шалгаран гараһан байна.

Даабариһаа гадуур 1,580 тонно шулуу нүүрһэ малтаха гээшэмнай тиимэ амархан хэрэг бэшэ ааб даа. Иимэ үндэр амжалта туйлахын тула энэ экипаж ёһотой баатаршалга гаргаһан байна.

Бидэнэр Петр Коноваловай хүдэлжэ байһан экскаваторта дүтэлжэ ерэбэбди. 43—87 номертой «ЭКГ-4 60-б» гэһэн шэнэ түхэлэй экскаватор газарай хүрьһэ үмхэжэ, хүсэтэ КРАЗ-да шулуун нүүрһэ ашана. Хэдыхэн лэ минутын үнгэрхэдэ, мантан ашаатай автомашина хүндөөр хүнхинэжэ. талын дундуур зурыһан харгыгаар шорой тооһо бурьюулан ошоно.

Хүдэр томо бэетэй Петр Коновалов хүсэтэ машинаяа зогсоожо, бидэниие угтан гаража, хүхюун соготойгоор энеэбхилэн:

— Наашаа ерэгты! Манайхяар айлшалагты! — гэжэ бидэниие урижа гараа һарбайна. Газар малтадаг мантан экскаваторай кабина соо ариг сэбэр, үргэн сонхонуудынь һаруул гэрэл. Иимэ сэбэр байдалда хүдэлхэдэшье хүнгэн ха юм. Петр Коноваловай хүтэлбэрилдэг экипажай коллектив бултадаа шахуу оньһон техникэдэ дуратай, тиимэһээ эдэнэр өөрынгөө машиные ариг сэбэрээр байлгажа шадана. Оньһон машина хүсэд ашаглажа шадаһанай ашаар энэ экипажай жолоошод үдэр бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ, нүхэдэйнгөө дундаһаа шалгарна ха юм.

Петр Коновалов, Гомбо Ануев туһалагшатайгаа хүдэлнэ. Түрүү экскаваторщик Петр нэгэ оньһо дараад орхино. Тиигэжэ мантан экскаватор аалихан урагшаа дабхижа, газарай хүрьһэ онгиргон гаргажа, хүсэтэ «КРАЗ»-да шулуун нүүрһэ ашана. Минута соошье хатуу тэмсэлэй эршэтэ аялга замханагүй.

Харин Петр Балалаешников зоримгойгоор машинаяа жолоодоһон нүхэр тээшээ заажа:

— Энэ залуу нүхэрнай өөртөөшье, хамта хүдэлдэг нүхэдтөөшье шанга эрилтэ табина. Тиигэжэ һайн амжалта туйлажа шадана,—гээд омогорхоно.

Бэшэшье олон экскаваторнуудые абажа харахада, бултадаа шахуу нэгэшье зуг татангүй ажаллажа байхань харагдана. «Хара» алта улам ехээр малтажа гүрэндөө тушаахын тула Холбоолжоной уурхайн хүдэлмэришэн бүхэн оролдолго шадабаряа гаргажа габшагайгаар ажаллана.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шулуу нүүрһэ малтагшадай аюулгүй байдалые сахидаг командын гэшүүд С. К. Ефимов (зүүн гарһаа), И. О. Бутаков, И. С. Матвеевский.

Ц. ДАШИГАЛСАНОВАЙ фото.

МУХАР-ШЭБЭРЭЙ АЙМАГТА

ҮНЕЭН БҮРИҺӨӨ 2040 КИЛОГРАММ ҺҮН

«Авангард» колхозой Алташын-Адагай фермын һаалишан Ч. Ирдынеева жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 2040 килограмм һааба. Аймагай һаалишад соо энэдэ шэнээн һү һааһан һаалишан мүнөө үедэ үгы. Тэрэ үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 3004 килограмм һү һаажа, аймагай чемпион болоһон юм. Мүнөө тэрэ ажалайнгаа эршэ улам шангадхана. Иимэ ехэ һү һааһанайнь түлөө һаяхан партиин райкомой түрүү һаалишан Ч. Ирдынеевада амаршалгын телеграмма айлай газетээр дамжуулан эльгээ.

КПСС-эй РАЙКОМДО БА АЙМГҮЙСЭДКОМДО

Аймагай колхоз, совхозуудай фермэдэ һү һаажа, гүрэндэ худалдаха талаар дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй июль һарын дүн партиин райкомой бюро болон аймсоведэй гүйсэдком гаргаба.

Июль һарада үнеэн бүриһөө ... килограмм һү һааһан, үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо һү һааляа 8 процентээр дээшэлүүлһэн, нёдондонойхиһоо 47 ... тугал олоор түлжүүлһэн «Искра» колхоздо КПСС-эй райкомой, аймсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг, 50 түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулагдаба.

Июль һарада үнеэн бүриһөө 243 килограмм һү һаажа, һарынгаа даабари 127 процентээр дүүргэжэ шадаһан «Эрдэм» совхозой Бэрээнэй һү һаалиин фермэдэ КПСС-эй райкомой ба аймсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг, 30 түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулагдаа.

«Авангард» совхозой Алташын-Адагай, «Искра» колхозой Шэнэ-Барилгын фермэнүүдэй ажал хэрэг үндэрөөр сэгнэгдээ.

СИЛОСТЭ МОЧЕВИНЭ ОРУУЛАГДАНА

Силостэ гэжэ таригдаһан ороонһото ургамалнууд «Заганский» колхоздо хуряагдажа эхилбэ. Соггологдомол хоёр бригада бүхэндэ силос хуряалгын звено байгуулагдаа. Тус звенонуудта силос хуряалгын 11 комбайн үгтэнхэй. Мүнөө жэлдэ колхоз 888 гектар талмай дээрэһээ 8800 тонно силос даража абахаар түсэблэнхэй. Түрүүшын үдэр 200 гаран тонно силос дарагдаба. Дарагдаһан силосэй шэмэ шүүһэтэй байхынь тула мочевинэ оруулагдана.

Б. ЖАМБАЛОВ.

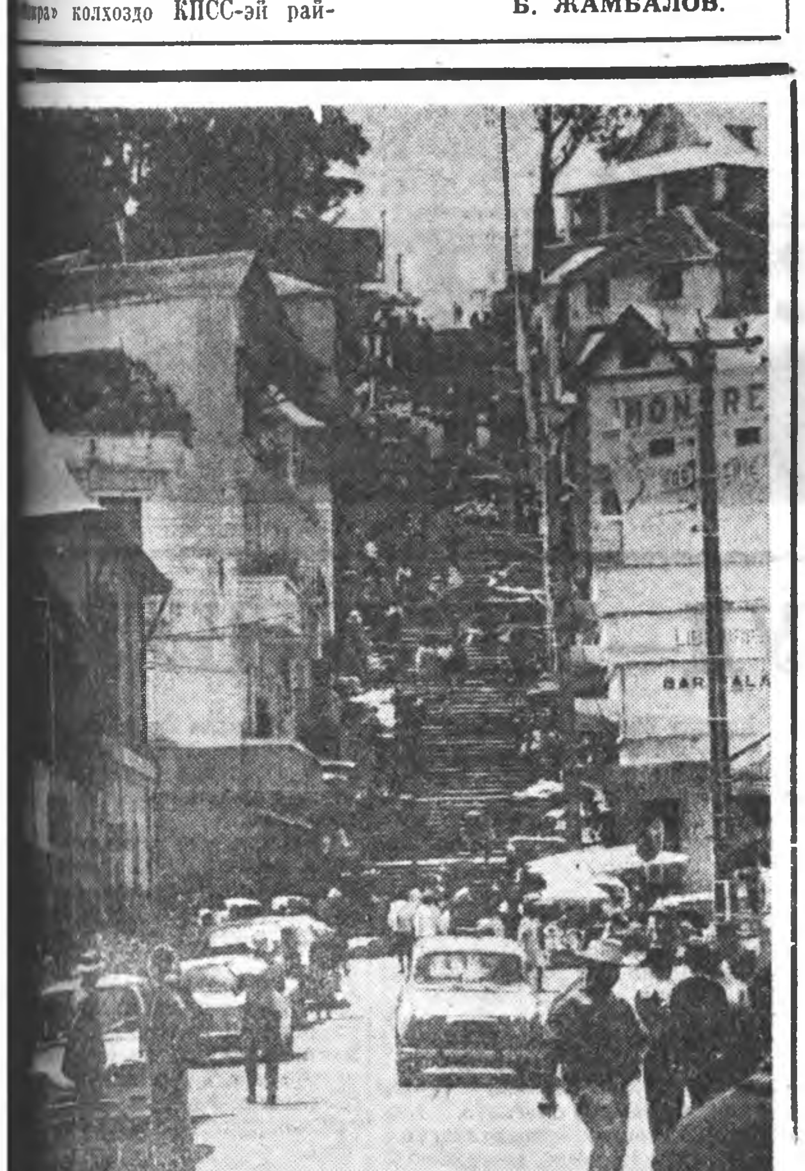
ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО ХИЛЫН ГААНАҺАА

Урда Вьетнамдахи дайн байлдаан

ПАРИЖ. (ТАСС). Хэмжээнээнгэй талаар Урда Вьетнамай хоёрдохи город бологшо Данангын үйлсэнүүдтэ августын 23-да шэрүүн шанга байлдаан үргэлжэлөө. Энэ город шадар түхеэрэгдэһэн американ тон томо авиабазые Урда Вьетнамай национальна сүлөөрэлгын фронтын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй отрядууд добтолоо. Франс Пресс агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, Дананг болон авиабазые ракетэнүүдээр, пулемёдуудаар буудаһанай һүүлээр тус городто байлдаан эхилээ. Данангда дүтэшэг байдаг томо вертолётно баазада байлдаан болоһон байна.

* * *

ХАНОЙ. (ТАСС). Хатинь, Куангбинь провинцинуудта, Виньлинь райондо Вьетнамай арадай армиин сэрэгшэд августын 16, 17, 19-дэ дүрбэн американ самолёт буудажа унагаагаа гээд тодологдоһон мэдээнүүдтэ үндэһэлэн ВИА агентство дамжуулна.

Малагасийска Республикын ниислэл хото Тана гээшэ хэдэн зуун ... дээгүүр һунадаг юм. Тэрэнэй зарим үйлсэнүүд гэшхүүр ... ишэ тиишээ үгсэдэг. Городой гол районуудые холбоһон гудамжануудта хүн зон хододоо олон байдаг.

ТАСС-ай фото.

Салазарайхидай сэрэгэй харата ябуулга

«Португалиин» Гвинейдэ Салазарай хэһээгшэд шэнэ гэмтэ ябуулга хэбэ. Африкан нэгэдэлэй организациин (ОАЕ) генеральна секретарь Диалло Теллин Аддис-Абебэдэ болоһон пресс-конференци дээрэ мэдүүлһэнэй ёһоор, ороной энгэй хүн зондо эсэргүүгээр хорото бодосууд хэрэглэгдэһэн байна.

(ТАСС).

ХАНИ БАРИСААН БА ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМТАЙ ХОЛБООТОЙ ШИИДХЭБЭРИ

ХАНОЙ. (ТАСС). СССР-эй, бусад социалис оронуудай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй Чехословакиин газар дээрэ ороһон тухай ТАСС-ай мэдүүлгые ДВР-гэй түбэй газетэнүүд августын 22-то толилоо.

Мэдүүлгын эхиндэ бэшэгдэһэн зүйл соо иигэжэ хэлэгдэнэ: «Революцида харша хүсэнүүд энэ жэлэй январьһаа Чехословакида социализмда харша ябуулгануудаа шангадхажа, Чехословакиин революционно туйлалтануудта, ЧССР-эй байгуулалта ба гүрэнэй аппарадта горитой аюул тохёолдуулаа.

Революцида, социализмда эсэргүү хүсэнүүд Чехословакида харата ябуулгануудаа бүри шангадхажа, Чехословакиин Коммунис партиин хатуужалтай гэшүүдэй ба ЧССР-эй гүрэнэй ажал ябуулагшадай туһаламжа үзүүлхэ гүйлтатайгаар Совет Армида, союзна оронуудай арминуудта хандахыень баадхаһан байна.

Энэ һайн һайхан зорилготойгоор Совет Армиин, союзна оронууд —Болгариин, Венгриин, ГДР-эй ба Польшын арминуудай сэрэгшэд августын 21-нэй үглөөгүүр Чехословакиин газар дээрэ ороһон байна.

БОГОТА. (ТАСС). Чехословакиин арадта Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай үзүүлһэн туһаламжые тайлбарилһан статьяае Колумбиин Коммунис партиин Центральна Комитедэй орган «Вос пролетариата» гэжэ үдэр бүриин газетэ толилоо.

«Чехословакиие урдын байдалдэ оруулхые һанаашалдаг империалистнүүдэй хамааралсаха, социализмын дайсадай хамаагүйгөөр ябуулга хэхэ эрхэ алдуу эндүүе заһалтада хэзээдэшье олгоногүй» гээд газетэ мэдүүлнэ.

Бүхы дэлхэйн хүдэлмэришэн анги социалис оронуудтай хамта социализмын хэрэгүүдые хамгаална гээд «Вос пролетариата» газетэ түгэсхэлдөө бэшэнэ.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Чехословакида боложо байһан ушарнууд тухай мэдүүлгые Америкын Холбоото Штадуудай Коммунис партиин генеральна секретарь Гэс Холл хэблэлдэ дамжуулаа. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: «революцида харша этэгээдүүдэй аюулһаа социализмые хамгаалха гээшэ Чехословакида гол асуудал болонхой. Американ ба Баруун Германиин империализмын һүйдхэлтэ хүсэнүүдээр дэмжэгдэдэг антисоциалис хүсэнүүд демократическа шухала шэнэдхэлгэнүүдые хэлгын үедэ толгойгоо үргөө гэжэ эли болоно хэбэртэй.

Тиихэ үедэ можо бололго ба хүтэлбэриин һуларалга дээрэһээ социализмда эсэргүү аюулые бүри ехээр нэмээһэн тулюур байдал Чехословакиин Коммунис партида тохёолдоһон байна.

Бидэнэр социализмые хамгаалхабди. Социализмын дэбжэлтэдэ туһалхаар демократическа байгуулалтые хүгжөөхын түлөө бидэнэр тэмсэхэбди. Бидэнэр эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэнэбди. Социализмда аюул тохёолдуулагшадта бидэнэр эрхэ сүлөө үгэхэгүйбди.

БЕРЛИН. (ТАСС). Баруун Берлинэй СЕПГ-гэй организациин мэдүүлгые АДН агентство дамжуулаа. Тусхайлбал, тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: ЧССР-тэхи социалис туйлалтануудта эсэргүүгээр, КПЧ-дэ эсэргүүгээр революцида харша хүсэнүүдэй хэдэг һүйдхэлтэ ябуулгануудай шангадажа байһанай хойноһоо СЕПГ-гэй Баруун Берлинэй организаци ехээр һанаагаа зобон ажаглан хаража байгаа. Тус организаци хадаа Советскэ Союзай, Польшын Арадай Республикын, ГДР-эй, Венгриин Арадай Республикын, Болгариин Арадай Республикын аха дүү чехословак арадта үзүүлһэн туһаламжа ЧССР-тэхи, бусад социалис оронуудтахи социалис туйлалтануудые аршалан хамгаалгада туһалха байна.

Микис Теодаракис сүлэгдэбэ

ЛОНДОН. (ТАСС). Грециин композитор Микис Теодаракис түрмэһөө сүлөөлэгдэһэнэйнгөө һүүлээр Пелопонессэй түбэй хубиин хадалиг газартай бишыхан тосхондо сүлэгдөө. Засагаархидай һанамжын ёһоор, тэрэ ниитын аюулгүй байдалда түбэгтэй хүн гэжэ тоологдодог гээд Рейтер агентствын корреспондент Афинаһаа мэдээсэнэ.

Теодаракис Грециин хархие этэгээдүүдэй 1967 оной августда арестовалагдаад, «хархис полковнигуудай» засаг түрые унагааха зорилготой үгэсэлгэдэ хабаадалсаа гэжэ гэмнэгдэһэн байгаа.

Лаосто буудуулан унагаагдаба

ХАНОЙ. (ТАСС). Патет-Лаогой хиналта доро байдаг Лаосой газар дээрэ августын 8 ба 17-до хоёр американ самолёт буудуулан унагаагдаа. Тиимэ болохолоороо, Лаосто хамта дээрээ 825 американ самолёт буудуулан унагаагдаа гээд Патет-Лаогой Кхаосан агентствын дамжуулгада үндэһэлэн ВИА агентство мэдээсэнэ.

ХАРДАГША ГҮРДЭЛЭГШЭДТЭ ХАРЮУ СОХИЛТО ҮГТЭБЭ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Чехословакида боложо байһан ушарнуудһаа уламжалан өөһэдынгөө хардалгые Аюулгүйн Соведэй зүбшэн хэлсэлгэдэ баадхаһан НАТО-гой гүрэнүүд өөһэдынгөө зохёоһон резолюциие баталан абхуулжа шадаагүй. Советскэ Союзай, Венгриин, Болгариин түлөөлэгшэд хадаа социалис оронуудта эсэргүүгээр хардалга гүрдэлгэ хэхэ кампани хэхэ арга ООН-до хэрэглэхэ гэһэн империалис гүрэнүүдэй һэдэлгэнүүдтэ шанга сохилто үгөө. Чехословакиие «хамгаалагшад» гээшэбди гэһэн түхэл үзүүлһэн Холбоото Штадуудай, Англиин, НАТО-гой талаар тэдэнэй союзнигуудай түлөөлэгшэдэй билдагуушалганууд элишэлэгдээ.

Чанхайшистын дэмжэһэн баруун гүрэнүүдэй зохёоһон резолюциин проектын түлөө социалис гүрэнүүдэй эрид шанга хараа бодол баримталһанай ашаар шухала болохо олонхиин дуун үгтөөгүй. Энэ хардалга хэһэн резолюциие дэмжэхэһээ Алжирай, Индиин, Пакистанай түлөөлэгшэд арсаа.

Гэбэшье Совет орондо эсэргүү шууяа үүдхэгшэд зэбсэгээ хуряагаагүй, өөһэдынгөө эмхидхэһэн хардалга гүрдэлгын кампанида ООН-иие татан оруулха һэдэлгэ хэһэн зангаараа. Мүнөө мүн лэ империалистнуудаар зохёогдоһон шэнэ резолюциие Аюулгүйн Соведэй зүбшэн хэлсэхые баадхахые Холбоото Штадууд, Англи, Франци болон бусад капиталис оронуудаар дэмжэгдэһэн Канада үүсхэл гаргаһан байна. Энэшье һанаашалгада ёһотойл шанга сохилто үгтэхэ байһаниинь сохомтой.

Патриодуудые дахяад хэһээбэ

ЛОНДОН. (ТАСС). Африкан патриодуудай баһа нэгэ бүлэгые Родезиин засагаархид хэһээбэ. Родезидэхи расис засаг түрын алалга хюдалга ба дарлалгада эсэргүүгээр хэгдэһэн зэбсэгтэ тэмсэлдэ хабаадаа гэжэ гэмнэгдээд 21 африканец 9 жэлдэ түрмэдэ хаагдахаар Солсберидэ верховно зүүдээр шиидхэгдээ. Энэ шиидхэбэри гурим сахиха тухай фашис хуулиин үндэһөөр гаргагдаһан байна.

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

- *Уран зохёолшын нютагта.*
- Шог ёгто мүрнүүд.
- *Байгаалиин һонин үзэгдэлнүүд.*

Амаралтын удэрэй хуудаһан

НЭРЭТЭ НАРҺАН

Арад зон солото хүнүүд тухайдаа дуу зохёодог, үльгэрлэн домоглодог ха юм. Эдэ дуунууд, домогуудыень үеын үедэ арад зон һанажа ябадаг. Арадай оюун бэлигһээ гараһан эдэ дуунуудай, аман зохёолой авторые олохо гээшэ бэрхэтэй юм. Тэрээн шэнги ой тайга соогоо гү, али хада хангилһаа эхи абаһан харьялма түргэн урасхалтай гол горхонуудай эхиие олохонь мүн лэ бэрхэтэй байдаг.

Арадай аман зохёолой хаанаһаашье бии болоо хадань тэрэ үеын үедэ мартагдадаггүй онсо шэнжэтэй ха юм. Нэгэ тиимэ домог тухайда хэлэхэ хүсэлэнтэйб.

Үнгэрэгшэ жэлдэ хэдэн зохёолшод Агын национальна округ ошоо һэмди. Тэндэ хэдэ хэдэн нютагуудаар—Ага-Хангил, Будалан гэхэ мэтэнүүдээр ябажа, уншагшадтай уулзаһан байгаабди. Буряадай зохёолшодто һанамжа дурадхалнуудаа хэлэһэн, ямар шэнэ номуудые абажа, уншаха дуратай байһан тухайдаа хүнүүд эдэ уулзалганууд дээрэ хэлэһэн байгаа.

Һүүлдэнь манай уулзалга Табтаанайда, элитэ зохёолшо Жамсо Тумуновай нютагта болоо һэн. Хамаг юумээр һонирходог һургуулиин үхибүүдтэй уулзахада, ехэ зохид байгаа даа. Ургажа, гоё һайхан, болбосон түхэлтэй боложо байһан тосхон соогуур ябаһан байнабди. Колхозой правленитэй зэргэлээд, дунда һургуулиин байшангай һуури табигданхай. Тэрээнһээ алад саашань харахада, намжаарһан гоё гол, саада тээнь нюсэгэн хада, тэрэнэй оройдо ганса нарһан ногоон шэлбүүһэн нэмэргэ гоёолтотой зогсоно. Тосхонһоо харахада, ямар бэ даа, нэгэ эсэнги хүнэй ябажа байһан шэнги. Үнихэнэйл һуuһан нарһан ха даа. Табтаанай нютагта, энэ шадар болоһон бүхы үйлэ хэрэгүүд тухайда гэршэлхэ аргатай һаа, энэ нарһан бултыень манда дамжуулха һэн бэзэ.

Эдир залуу ябахадаа Жамсо Тумунов энэ нарһанай хажуугаар хонидоо адуулжа оло дахин ябаһан, узууртань һуугаад уян шүлэгэй үлхөө мүрнүүдые холбоодшье үзэһэн байгаа ёһотой гээд һананам.

«Сүхэ Баатарай» автор Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда ябахадаашье энэ ганса нарһаяа, хүндан хадануудаа, орьёл үндэр Сахнайгаа ходол һанажа ябаһан байгаа бэзэ. Дайн байлдаанда ябаһан хүбүүдээ нютагай хүн зонһоо байха түрэһэн тоонто хүлеэжэ ядан байдаг гэхэ мэтээр олон һанамжа бодомжонуудта эзэлэгдээд байтарни, наһатайшаг болоһон нэгэ хүн минии хажууда ерээд байжа байба.

— Таамнай, хаанахи бэлэйт даа,— гэбэ тэрэ хүн.

— Улаан-Үдэһөө ерэһэн хүм даа.

— Тиихэдээ манай эндэ түрүүшынхеэ ерэһэн хүн ха юмта даа. Тэли.

— Манай нютаг харижа байналтайт. Юу тиитэрээ шэртээбта?

— Тэрэ хадын оройдо ганса нарһан пагсайн харагдана гү даа?

— Тиимэ. Минии мэдэхын лэ һуудаг нарһан агша даа, али бүришье үнинэй юм гү, даа. Байгаалиин зэрлиг аашатай тэмсэхэ гээшэ ганса модондошье нилээд бэрхэшээлтэй юм аабза. Шанга һалхин бууxадаа мододые орбонтойень абажа хаядаг ха юм. Ой боложо ургаһан олон модод байгаалиин элдэбын аашатай — һалхи, шуургантай, бороо саһантай олооро тэмсэдэг лэ. Тиигэхэдэ ехээр эбдэрдэггүй бшуу. Талын ганса модонини эдэ бүгэдэнтэй гансаараа туйлаха болоно. Тиигэбэшье энэ нарһамнай һуужал байдаг. Узуур үндэһэниинь газар руугаа холуур харбажа, бата бэхеэр үндэһэлэн оронхой юм. Хүншье нютаг оронтоёо нягта холбоотой ябахадаа дали жэгүүртэй, хүсэ шадалтай, урма зоригтой ябадаг лэ. Түрэл нютагтаа дуратай ябахаһаа гадна, тэрэнээ дуулаха, ажал хэрэгээ[...] суурхуулха ёһотой бшуу. Оо[...] энэ бэшэ юм гү, ёһотой жар[...] гээшэ,— гээд тэрэ үбгэжөө[...] абяагүй болобо.

— Энэ зуун жэлэй нарһые [...]най нютагай дуушан

поэт Жамсо Тумуновай гээд [...] сэдэг юмди,— гэбэ. Манай [...] уран зохёолшые таниха һэн б[...] даа, манай эндэ — Табтаанай [...]тагта түрэһэн хүн гээшэл [...]

Жамсо Тумуновай нютагаа, [...]ряад ороноо суурхуулһан ном[...] тал адли энэ ногоон шэлбэ[...] нарһан хэтэ мүнхэдөө зогсо[...] байг лэ.

«Нойрһоо һэриһэн тала», «[...]тан бороо», «Сүхэ Баатар», «С[...]сэгма» — эдэ номууд, олон шү[...]гүүд зохёолшын нэрэ мүнхэр[...]һэн. Хэтэ мүнхэдөө залуу — ха[...]рай сэсэгтэл, хододоо ноб ного[...]хон байдаг тэрэ нарһанай за[...] үнгэдэл адли зохёолнуудынь Жа[...]со Тумуновые ходо һануул[...] байдаг даа.

Данри ХИЛТУХИН.

„ҺУРАҺАН ЮУМЭ ҺУРААР ТАТАГДАХА...“

СҮҮД ДЭЭРЭ ТҮРЭҺЭН БОДОЛНУУД

Бэшүүр тосхондохи тоһоной заводой дэргэдэ хулгайшадай шэбээлжэ байһан, хуулиин ёһоор тэдэнэй хэһээгдэһэн тухай репортаж манай газетын хуудаһанда һаяхан толилогдоо һэн. Буряадай АССР-эй Верховно сүүд арба гаран хоногто үргэлжэлжэ, гүрэнэй зөөри үбэршэлһэн, хулууһан долоон хүнэй хэрэгые хаража, өөрынгөө шиидхэбэри гаргаа.

Сүүдэй зүблөөндэ байлсаһан манай корреспондентын хэдэн һанамжа, бодолнууд уншагшадай анхаралда табигдана.

I.

Хулгайшад хаанаһаа бии болоноб? Эндэ, сүүдэй зал соо һуухадаа, иимэ асуудалда харюу олохые оролдоо һэм. Верховно Сүүдэй судья, арадай заседательнууд, прокурор, адвокадуудай урда долоон хүн зогсонхой. Тэдэ долоон бултадаа наһатайшуул. Эгээл залуунь—тоһоной заводой мастерай туһалагша байһан Раиса Куприянова. 1941 ондо түрэһэн. Харин тэрэнэй хажууда зогсоошо — тоһоной заводой директор байһан Ирдыни Базарон. Табин хоёр наһатай. Табан үхибүүдэй эсэгэ. Эдэ долоон хүн бултадаа ажабайдалай амта шүүһые таниһан, һургаал заалгахаар бэшэ гээд һанамаар юм. Юрын лэ совет хүнүүдтэй суг ажаллажа, зэргэлжэ ажаһууһан эрхэтэд. Нэгэл тосхоной үйлсөөр алхалдаг, нэгэл горхоной уһаар ундалдаг долоон хүн. Теэд, эдэнэр яахадаа зэмэтэ хэрэг хэжэ, сүүдэй урда зогсохо болобоб? Эхэһээ түрэхэ, гарахаһаа хулгайшад байгаагүй. Үлэсхэлэн, тулюур байдал иимэ муухай «алхам» тээшэ түлхибэ гү? Үгы. Ондоо юун бэ?..

Яарангүй, энээн тухай даамгай хөөрэлдөөд үзэе. Ирдыни Базароной намтарые нютагайхидынь һайн мэдэнэ. Буруу харгыда тэрэнэй хэзээ ороһон тухай тоб байса хэлэхэ хүнүүдшье олдохо ёһотой. Үшөө үни хада, Бэшүүрэй аймагай Бодонгуудай сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ ябахадаа, Ирдыни Базарон яажа аашалдаг һэм? Артелиингээ зарим гэшүүдтэ нюдаргын «гашуунние» үзүүлдэг байгаа. 1956 ондо хэдэн тонно орооһо Шэтын областиин Петровск-Забайкальск хото абаашаад, худалдажа, мүнгыень үбэршэлжэрхёо ха юм. Эдэ ябадалнуудыень аймагай хүтэлбэрилэгшэд (тиихэ үеын) һайн мэдэжэ байбашье, ямаршье хэмжээ абаагүй һэмнай. «Амгайгша болоһон» Базароншье бүри «годооржо» эхилээ. Бэшүүрэй совхозрабкоопой түрүүлэгшын һандалида һуухадаа, жулигуудаар хамтаржа, гүрэнэй зуу гаран мянган түхэриг (хууша мүнгөөр) үбэршэлөөд, «хуурай» гараһаниныье гайхалтай. Сүүдтэ оробошье, оройдоол гурбахан жэл (условно) абаа һэн. Һүүлдэнь иимэ хулгайшан хүниие түрэл колхозоонь хонишоноор томилһониинь бүришье гайхалтай. Базароной «ута гартайе», хомхой хобдог сэдьхэлтэйе аймагай хүтэлбэрилэгшэд һайн мэдэдэг һэн гэхэдэ, заахашье алдуу болохогүй. 1959 оной сүүдһээ хойшо арай шамай гурбан жэл үнгэрөөгүй байхада, Ирдыни Базарон тоһоной заводой директорээр томилогдоо. Ехэ харюусалгатай тушаал. Шэнэ «ноеной» заводтоо «ажаябуулгаяа» яажа эхилһые, өөрынгөө һамга, Евдокия Цыбиковае хажуудаа, ажалда абаһые аймагай хүтэлбэрилэгшэд мэдэжэл байгаа. Ямар хүниие энэ харюусалгатай тушаалда табиһан тухайгаа хэншье бодожо үзөөгүй гээшэ гү? Энэ хүнэй хүдэлмэри, ажабайдал тухай хэн һонирходог байгааб? Эдэ асуудалнуудта харюусахань бэрхэтэй. Зүгөөр, Ирдыни Базароной мэхэ гохонууд гансахан мүнөөл элирһэн болоол, тэрэ сүүдэй урда зогсобо. Тэрэ үеын хүтэлбэрилэгшэдэй нарин нягта, анхаралтай байгаа һаань, энэ сүүд болохошьегүй, аяар 5948 түхэригэй һүн, тоһон, зөөхэй худалдагдажа, хулгайшадай хармаанда орохошьегүй һэн ха гэжэ һанагдана.

Долоон хулгайшадай нэгэн —Ефимья Чубарова тухай хэдэн үгэ хэлэе. Чубарова гээшэмнай худалдаа наймаанда хүдэлжэ эхилһээр нилээд үнинэй юм. Теэд Чубаровагай урданай «намтар» тухай Бэшүүрэй райпотребсоюзай хүтэлбэрилэгшэд мэдэдэг байгаа гү? Табан хургандаал мэдэдэг һэн. Энэ эхэнэр 1946, 1960 онуудта сүүдлүүлһэн. 1961 ондо Чубарова сүлөөдэ гараа. Хоёршье жэл үнгэрөөгүй байхада, Бэшүүрэй сельпогой наймаалагшаар хүдэлжэ эхилһэниинь мэдээжэ.

Сүүдлүүлэгшэдэй нэгэн Федосья Федотовагай хэлэһэнэй ёһоор, олохон баримта эли болоно. Юуб гэхэдэ, 1962 онһоо хойшо тоһоной заводто Федотова хүдэлжэ эхилхэдээ, ахалагша мастернуудай хэдэг «аашануудые» һайса хараһан. Һүнэй тоһолигые яажа доошолуулдаг, үлүү тоһо абажа худалдадаг тухайнь үшөө тиихэдэ мэдэһэн Федотова абяа аниргүй ябадаг, энээниие «һургаал» болгон абадаг байһан. Тиихэ үедэ завод дээрэ шалгалта гээшэ тон хомор үзэгдэдэг, болоходоошье, ёһо тэдысээр үнгэрдэг һэн. Сүүд дээрэ ерэһэн олон гэршэ хүнүүдэй үгэнүүд энэ баримтые эли тодоор батална.

Энэ ехэ хулгайн болоһон, аяар долоон хүнүүдэй сүүдэй һандалида һууһан шалтагаануудай нэгэн хадаа аймагай, худалдаа наймаанай хүтэлбэрилэгшэдэй хойрог, харюусалгагүй ябадалһаа дулдыдаа гэхэдэ зүбтэй гэжэ һанагдана. Нигэжэ алдуутай харгыда ороһон, орожо ябаһан хүнүүдые саг соонь татажа, һургажа, зохистой хэмжээ абаагүйдэ, гашуудалтай хойшолониинь заатагүй харагдадаг ха юм. Ирдыни Базарониие, мүн бусадыешье үмөөрхэ һанаатай, аргатай һаань, «дали дороо» абахаар бэлэн зарим тушаалтад, хүтэлбэрилэгшэдэй бии байһандань халагламаар. Хулгайшадтай «анда нүхэд» болоһон, архи тамхи оло дахин суг залгиһан заримашуулай һэшхэлдэ гэмшэлэй зааханшье һүүдэр үзэгдэнэ ха гү?

Эдэ долоон хүн юугээршье дутаагүй. Ажал хэхэдээшье бусадһаа гээгдээгүй. Хэнһээшье дутуугүй ажаһуугаа. Салиниинышье бага бэшэ. Жэшээлхэдэ, тоһоной заводой мастер байһан Федосья Федотава тухай хэлэе. Ори гансахан басагатай. Салининь—зуу гаран түхэриг. Өөрын огород, ажахытай. Үнэн сэхээр ажаллаад, олоһон мүнгөөрөө ажаһуубал, ямаршье айлайхиһаа дутуугүй, нэрэтэй түрэтэй, хүндэтэй хүдэлмэрилэгшэ гэгдэжэ ябаха һэн. Зүгөөр шалгалтагүй, һула табигдаһан газарай «нүхэ һүбые» оложорхиһон энэ эхэнэр хүнгэн мүрөөр «олзо» оложо болохо юм байна гэжэ тон буруугаар ойлгоо ха юм.

II.

Эдэ долоон хүн хайшан гээд гүрэнэй зөөри хулгайлжа шадааб? Бэшүүрэй тоһоной заводто һү тушаадаг байһан зарим ажахынуудай мэргэжэлтэд тухай эндэ хэлэнгүй гарамаар бэшэ.

«Дружба» колхозой зоотехник Валерий Андреевэй сүүд дээрэ хэлэһэнэй ёһоор бодожо үзэхэдэ, гүүртэнүүд дээрэ һаагдаһан һүнэй тоһолиг мүртэйгөөр элирүүлэгдэдэггүй байба. Тоһолигойнь элирүүлэгдээгүй һү заводто жолоошодой асаржа эюулхэдэ, мастер, лаборантнууд өөһэдынгөө дуран соо «аашалалдадаг» һэн. Жэшээлхэдэ, нэгэ һаамай һүнэй тоһолиг 4,5 процент байба гэлэй. Тиихэдэнь заводой хулгайшад 3,5 процент гээд бэшэхэ.

Бэшүүрэй аймагай олохон ажахыда һүнэй тоһолигые элирүүлхэ түхеэрэлгэ һая болотор үгы байһан. Спирт, пипеткэ гэхэ мэтэ үгы гэжэ шалтаһан зоотехнигүүд заводой лаборант, мастернуудта найдаад лэ үлэхэ.

Калининай нэрэмжэтэ колхозой зоотехник Любовь Ткачева һүнэй тоһолигые яажа элирүүлхэ тухай ёһоор мэдэхэгүй байшоо. Һаагдаһан һү бидон соо эюулээд лэ Бэшүүр тосхон эльгээхэеэ мэдэхэ. Хүдөө ажахын техникум һая дүүргэһэн гүлмэр энэ мэргэжэлтэдэ колхозой главна зоотехник Иван Павлов ямаршье туһа хүргэдэггүй, һүнэй тоһолигые элирүүлжэ байһыень шалгадаггүй, эрилтэ табидаггүйнь альган дээрэхи мэтээр тодорно.

Тиигээдшье һү шэрэдэг колхозой жолоошод ори гансахан накладной бэшүүлдэг бэлэй. Үглөөдэһөө тэрэ саарһаниинь завод дээрээ үлэшэдэг һэн. Колхозой тоо бүридхэгшэд миил тетрадь дээрээ тэмдэглэл хээд дүүрэдэг байба.

Бэшүүрэй тоһоной заводто һү тушаадаг ажахынуудай мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэдэй хойрог, харюусалгүй ябадалһаа боложо, һүнэй тоһолиг саг соогоо, заабариин ёһоор элирүүлэгдэнгүй, хулгайшадай гарта үлүү тоһон орожо байгаа бшуу. Тиигээд республикын һүнэй промышленностиин управлениин зүгһөө шалгалта ерэдэг һэн гү? Тон үсөөн. Ерэхэдээшье хулгайшадай харуулһан хооһон хайрсагуудые тоһотойдо тоолоод бусадаг һэн.

III.

Сүүдэй урда долоон хүн зогсоно. Бултадаа үхи хүбүүтэй. Ирдыни Базарон Евдокия Цыбикова хоёрой табан хүүгэдтэ ямар байнаб? Тон эшхэбтэр. Хори хүрэһэн ехэ басаганиинь гэршэ боложо, судья, прокурорнуудай асуудалнуудта харюусажа гараба. Эдир басаганай урда—эхэ эсэгэ хоёрынь. Хулгайшад. Бэшүүрэй сельпогой складые даагша байһан Анисья Зоркальцевагай үхибүүд, ашанар ямар нюураараа зон нүхэдөө харана гээшэб? «Газар доро орошоһойб» гэхээр. Ажал хэдэггүй, архиншаа, арбан хоёр дүү «үбгэндөө» хулгайн мүнгөөр мотоцикл, арһан дэгэл, костюм болон бусадые худалдажа абадаг Федосья Федотовагай арбан найматай басаган сүүдэй зал соо уйлажа һууна. Иимэ хулгайша, хойрог ябадалтай, хобдог сэдьхэлтэй эхэ, эсэгэнэр үхи хүбүүдтээ, ашанартаа ямар жэшээ харуулбаб?! Үнэн сэхэ, ажалша, бэрхэ эхэ, эсэгэнээрээ хүбүүд, басагад омогорхожо ябадаг. Харин иимэ «түрэлхидөөр» омогорхолтой гү?

...«Һураһан юумэ һураар татагдахагүй» гээд арад зон хэлсэдэг. Хулуужа һураал һаа ходо хулуухаяа тэгүүлхэш гээд хэлэдэг заримашуул бии. Теэд гүрэнэй, хүнэй зөөридэ обтоһон, буруу харгыда ороһон хүнүүдые совет хуули хэһээхэ ёһоорнь хэһээдэг, зүб харгыда оруулдаг. Тиихэдэ ажахы, предприяти, аймаг, район бүхэнэй партийна, профсоюзна, комсомолой, нииитын эмхинүүд хүн зониие хүмүүжүүлэн һургаха, хуушан сагай үлэгдэлтэй хайра гамгүй тэмсэхэ, хулгай худал, зэмэтэ ябадалые уридшалан сараха нангин уялгатай ха юм.

«Һураһан юумэшье һураар татагдаха» зэргэтэй!

Г. ДАШАБЫЛОВ,
манай тусхай корр.

ХАТАРША БАСАГАН. П. БУРМАКИНАЙ фото.

Чингис ГУРУЕВ

ҺОЛОНГО

Эсэгынгээ
дурасхаалда

Долоон үнгөөр бүрилдэн,
Бугааг һолонго элирнэ.
Домог үлзы газарай
Һугаар дэрлэн эльгэлнэ.

Сэнтэй һайхан заяандаа
Мүнхэ хэзээш байхал даа.
Сэнхир хүхэ огторгойн
Энхэ шэмэг—энэл даа.

Иимэ шэнжэ уряагаар
Хүнэй хүсэл хурсадана.
Долоон үнгэ ухаанай
Хүсэлдэхэ гээд зорино.

ХҮН ТҮРӨӨ!

Энэ айлда—агууехэ баяр!
Энэ айлда —
наранай туяадал
һайхан
Жаргалай уута дэлбэрбэ.
Жабхалан уряал һүлдэтэй.
Хүсэн түгэлдэр
уг залгаха
заяатай
Хүн түрэбэ!
Хүн түрэбэ!
Үдэр бүри өөрэхэн боло[...]
Оршон тойроноо мэдэ[...]
Үхибүүн хонгор зантай[...]
Улад зониие шэмэглээр[...]
Үлгы нарай,
хөөрхэхэн,
Эжы,
абын эрхэхэн —
Үнжэгэн арюун
гархануудаа,
Энеэн-энеэн һарбайна.
Баяса,
хүхи,
шэнэ ХҮН!
Үлгэн нарата энэ дэлхэй[...]
Барагар байна
мүнөө дээрээ!—
Үнэн ябаха
этнгэмжэтэй,
Наһандаа шэлэһэн хүсэ[...]
Нангин болгохо —
иимэ табисуур[...]
Сэдьхэлэй һайнтай
түрөөш!
Сэгнэжэл энээнние
ехэ боло[...]

ХҮХЮУГЭЭР...

«Аршаан» курортдо амаржа байгшадта һаяшаг Хёрсоной филармониин артистнууд ерэжэ, концерт наадаяа харуулба.

Илангаяа жонглер Э. Капелевичэй мотоцикл дээрэ гүйсэ[...] иргагуу һайханаар дуулаһан [...]рова гэгшэдэй бэлиг шада[...] харагшад һайшаажа, [...]эбтэй ташалгаар угтаһан байна.

Вл. ЦЫРЕНЖА[...]

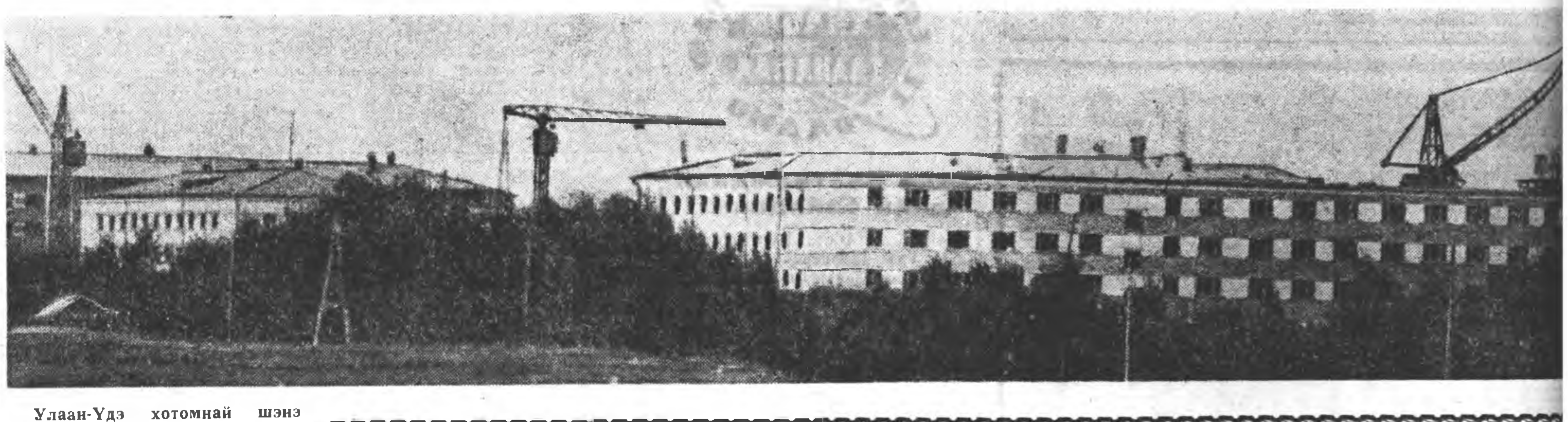
Г. ЧИМИТОВ

БИЛДАГУУША ХУЛГАНА

(БАСНИ)

Ама сагаан Хулгана
Арбин талада байратай.
Эрхим дээгүүр бэшэш һаа,
Эгээлэй нэгэл ажалтай.
Дарга Шоныn хажууда
Дахуул, туршуул ябадаг һэн.
Хамаг зэмэтэ аашыень
Хараашагүй болодог һэн.
НЭГЭТЭ
Нэтэрһэн Шоно тэсэнгүй,
Алагша гүүндэ түйтэ
Аюул сааза хэһэн гээ.
— Адууһан өөрөө зэмэтэй лэ.
Алдарта Шоно даргын
Ойгоргүй сухалтай байхадань,
Ойронь юундэ ерээ бэ! —
Гэжэ хэлээд, Хулгана
Гэдэргээ болоол хултаганан.
Хүмэг хабсагайн Бүргэд
хүхэ Шоные һэлгэбэ.
Үрзэгэр шубуу шонхорой
Үдэ дали хиидэбэ.
Билдагууша Хулгана
Бүгэдэнэй урда гараа һэн:
— Шуран Бүргэд зүб тиигээ:
Шубууд үгынь дуулаагүй.
Хэрзэгы нэтэрүү амитад
Хэншье байгаа һаа—
нюдаруулхал, —
Гэжэ Хулгана пишаганаба,
Гэдэгэнэн байжа энеэбэ.
Энэ үедэ
Эреэн Могой бии болоод,
Амаржа һууһан Бүргэдые
Аргамжалан орёогоо.
— Бара, бара, бара даа,
Баатар Могой байна даа, —
Хулганаахан хашхаршоо,
Хумхаатайгаар дэбхэршоо.
Эреэн Могой одоо
Эзэн дарга болохонь гээд,
Мэхэтэй Хулганаан толгойдоо
Мэнэ оруулаа бэлэйл.
Үргэн талын арьяатад
Үгэ хүүрээ нэгэдээд,
Һэшхэлгүй хорото Могойе
Һэе орогүй үлдээ.
— Зүб даа, зүбынь аргагүй,
Зүбтэй шиидхэбэри гаргабат.
Хорото иимэ Могойнуудые
Хожомоош һүнөөхэ байхабди!—
Билдагууша Хулганаан
Бии шадалаараа пишаганаа.

Басниим удхые саанаһаа
Багсаан мэдэжэ абыта:
Хүйхэр иимэ Хулганаанһаа,
Хүнүүд, холуур ябыта!

Улаан-Үдэ хотомнай шэнэ барилгануудаар баян юм. Городой алишье районда барилгын крануудай тохорюун ута хүзүүнүүдэй тонгойлдожо байхые харахат. Һаяхан лэ хооһон байһан газарта шэнэ гэрнүүд бодошоно. Шэнэ гудамжануудай хоёр захаар үдхэн набшаһата модод найгалдадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын Октябрьска районой нэгэ барилга дээрэ.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

12 часһаа «Наше лето» гэһэн дамжуулга. 12 час 30 минутаһаа «Мүнөөдэр шахтернуудай һайндэр» гэһэн дамжуулга. 17 часһаа һүниин 0.45 минута хүрэтэр Москваһаа дамжуулга. 17 час 20 минутаһаа «Стаско больше, чем жизнь» гэһэн Польшын телевизионно уран һайханай фильм. Хоёрдохи серинь. 22 час 30 минутаһаа «Үшөө дахин Монреал, Осака тухай хөөрөөн» гэһэн бүхы дэлхэйн хоёр выставкэдэ зорюулагдаһан дамжуулга. 23 час 30 минутаһаа «Шахтёрнуудай һайндэр» гэһэн дамжуулга.

ОВОЩ УРГУУЛАГШАДАЙ АМЖАЛТА

Кабанскын аймагай загаһа олзоборилгын Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо агроном-овощевод А. Пустогачевой хүтэлбэрилдэг овощ ургуулагшадай бригада мүнөө жэл түрүүшынхеэ эмхидхэгдэһэн байна. Зүгөөр түс бригадынхид бүри хабар овощь таригаяа эмхитэй һайнаар дүүргэжэ, саг соонь бүртаг үбһэ ногооень усадхажа, уһалагша бэлэй. Тиимэһээ зунай үедэ 100 центнер үгэрсэ ургуулжа хуряахаар дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаһан юм. Харин һүүлшын мэдээнэй ёһоор энэ бригадынхид 103 центнер огородой элдэб эдеэ хуряажа, хараалагдаһан даабаряа үлүүлһэн байна. Теэд мүнөө эдэнэрнай август һарын дүүрэтэр үшөө 15—20 центнер үгэрсэ түсэбһөө гадуур хуряахаар хараална. Гадна, овощь ургуулха теплицээ бүри үргэдхэжэ, үбэлэй сагта элдэб огородой ургаса тариха хүдэлмэридөө бэлэдхэжэ байнхай. Нигэжэ эдэнэрнай ерэхэ жэлдэ загаһашадаа огородой эдеэтээр хүсэд хангахань.

А. БУСУРМАНОВ.

НАТУРАЛИСТЫН ХӨӨРӨӨНҺӨӨ

ХУН ШУБУУД—ХИРУРГНУУД

Ойн нуурнуудай дунда хүдэлжэ байба гээшэбди. Тиихэдээ нэгэ гүнзэгы ехэ сөөрэмые тойрожо ябатараа, эрьедэнь шубуунай томо сагаан үдэнүүдэй обоорон хэбтэхые харабаб. Эдэнь ганса бэшэ, харин хэдэн шубуунай. Теэд юун болоһон байбаб? Хүлэймни хажууда манай «газаршан»—богони ноoһотой пойнтер, даруу аад, ехэ ухаалиг Шарик нохой эрьелдэнэ. Гэртэ, газаагаашье зэмэгүй амитан. Гэбэшье, ганса нэгэл дутуутай һэн. Юуб гэхэдэ, Шарик агнуурида ямаршье шуналгүй бэлэй. Сэхыень хэлэхэдэ, пойнтерой эзэниинь өөрөө огто агнадаггүй һэн. Тиигээд лэ энээхэн үедэ Шарик нохой... намаг оймобо. Энэнь үшөө багадаа гү? Хажуудамни эрьелдээд, үнөөхи үдэнүүдые унхидан үнэрдэжэ үзөөд, уһа ожорһо руу орошобо. Хүлөө норгоохогүй гэжэ гү даа, шуудэр соогууршье оймохоёо айдаг энэ эрхэ амитан тиигээд лэ тамаршаба. Би бэеэ барижа шадабагүйб. Нүхэдөө дуудабаб.

— Уһанда орожо үхэхэнь. Үшөө ожорһон соогуур яагаад тамаржа шадаба гээшэб.

Нүхэдни бэе бэеэ харасагааба. Юун тухайшье хөөрэлдөөнэй болоһые ойлгобогүй.

— Шарик! Шарик ожорһо руу шунгаа!

— Яана гээшэб?

— Юушье ойлгоногүйб...

Пойнтерые абарха гэжэ һандагай-һүүхэ бололдожо байтараа, тэрэнэй хусахые дуулабабди. Аргагүй баяртайгаар, хонгёо шангаар хусана. Хоорондоо хөөрэлдэхэшье забдагүй, хамаг хубсаһа хунараа тайлажа, ожорһо руу оробобди. Оо, нуурай эрьеын үсхэн бүтүү «шэдхэ»—тамарха, ябахыншье аргагүй. Толгой дээгүүрнай хоёр метр үндэртэй эшэнүүд найгалзана. Тэдэниие гараараа аргааханаар иража, уһанай оёор багалан хэмжэжэ, урагшаа арайхан дабшанабди. Хурса эдирээтэй набшаһануудай үгы һаа, үшөө бараг байха һэн. Теэд яахыншье аргагүй.

Бүхэли хори минута соо урагшаа тэгүүлбэбди. Тиигээд лэ һүүлэй һүүлдэ ожорһо ургажа үрдеэдүй—нуурай эгээн тэгэн дундахи сэбэрхэн нюруу харабабди. Уһан—һугасаамнай. Ожорһо ирабаб. Хун шубууд. Дун сагаан дүрбэн һайхан амитад. Тэдэниие тойроод лэ Шарик тамарна.

Бидэнэй бии болоходо, нохой хүхишэбэ. Тэрэ эгээн дүтын хун шубуунда ойртожо, һабардахаяа забдаба... Тиихэдэнь хун шубуун далияа үндэр дээгүүр дэбибэ. Нохойдо сахилгаан түргэнөөр добтолбо. Хайратай Шарик бүхы бэеэрээ уһа руу шунгаба. Тиин гэнтэ тархинь шохойжо, тэрэмнай найтаан турьяһаар, бидэн тээшээ шэглэбэ. Хун шубуун огтошье үһөөрхэбэгүй... Нохойдомнай дахинаа добтолбогүй. Ингэжэ эрхэ тангил амитан аймшагтай аюулһаа гарасалдаба.

Эрье дээрэ хубсалжа байхадаа, нүхэдтөө ингэжэ дуугарнаб:

— Хун шубууд үдэ хөөбэрөө гуужаһан аад лэ, яахадаа ниидэнэгүйб? Харагтыл ши—тэрэ,—гээд үнөөхи үдэнүүд тээшэнь хургаараа заабаб.

— Яахадаа эдэшни уһа[...] бэшэ, харин хуурай газар [...] хөөбэрөө хаяха болоо юм. Т[...]жатайл хадань лэ иигээ юм бэзэ даа.

Шубууд үдэ хөөбэрөө [...] үшөө нэгэ үе сагта зулгаажа гэлсэхэдэнь маргабаб. А[...] гуужаһан байгаа һаань, бү[...]нүүдынь ганса газарта обо[...]һон бэшэ, харин бүхы эрь[...] рашаһан хэбтэхэ һааб даа. [...]дөөл дахинаа ажаглажа [...] үзэхэдэмни, үдэнүүдынь [...]дамни, залуу далинуудаа тү[...] ургуулхын, «мүлихын» тула гайхамшаг шубууд өөһэдөө [...] төө операци хэһэн болоно ха.

М. БАРА[...]

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМА[...]

Н-01844.

Зак. № 82[...]